

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Historie tištěných médií na Domažlicku

(diplomová práce)

Vypracovala: Jana Vobrubová

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jan Jirák, Ph.D.

České Budějovice 2010

Prohlašuji, že svou diplomovou práci s názvem „Historie tištěných médií na Domažlicku“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Horšovském Týně dne 20. dubna 2010.

Jana Vobrubová

Poděkování patří Prof. PhDr. Janu Jirákoví, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce, za cenné rady a připomínky. Dále panu Antonínu Kondrysovi za poskytnutí materiálů, pracovním badatelny Státního okresního archivu Domažlice, panu Václavu Tauerovi, šéfredaktorovi Domažlického deníku, paní Evě Westerdijkové a v neposlední řadě mým rodičům.

Obsah

Anotace	1
Annotation	2
Úvod	3
1 Literární rešerše	4
2 Metody a teorie	6
3 Geografické a historické vymezení regionu Domažlicko	7
3.1 Stručné dějiny Domažlicka	8
3.2 Horšovskotýnsko	11
3.3 Staňkov	13
3.4 Kdyně	14
4 Dějiny tištěných médií na Domažlicku	15
4.1 Počátky a vývoj tištěných médií v Domažlicích	16
4.1.1 Vývoj tištěných médií 1918-1938	19
4.1.2 Postavení regionální tisku za okupace	21
4.1.3 Vývoj v letech 1945 – 1948	21
4.1.4 Vývoj v letech 1948 – 1960	22
4.1.5 Postavy spjaté s domažlickým tiskem	24
4.2 Vývoj tištěných médií na Horšovskotýnsku	26
4.2.1 Jakob Mitzner – horšovskotýnský nakladatel a vydavatel	30
4.2.2 Vývoj po roce 1945	31
4.3 Vývoj tištěných médií ve Kdyni	33
4.4 Staňkovské noviny	34
5 Vývoj tištěných médií na Domažlicku po roce 1960	35
6 Tištěná média na Domažlicku od roku 1989	36
7 Vybrané kauzy místního i celonárodního charakteru	37
7.1 Otevření místní dráhy ze Staňkova do Poběžovic	38
7.2 Vznik Československé republiky 1918	40
7.3 Události před Mnichovem 1938	41
7.3.1 Anšlus Rakouska	41
7.3.2 Hold československé armádě	41
7.4 Události po Mnichovu 1938	45
7.4.1 Mnichovská konference 1938	45
7.4.2 Vznik strany Národní jednoty	46
7.4.3 Zabráni Sudet	47
7.5 Vyhlášení protektorátu Čechy a Morava 1939	49
7.6 Vavřínecká pouť 1939	50
7.7 Život za okupace	51
7.7.1 Nárůst antisemitských nálad ve společnosti	51
7.7.2 Výročí vzniku Protektorátu	51
7.7.3 Německý tisk vydávaný v Horšovském Týně v průběhu války	52
7.8 Osvobození Československa	53
7.9 Srpen 1968	54
7.10 Sametová revoluce 1989	57
Závěr	60
Summary	62
Literatura	63
Seznam příloh	68

Anotace

Historie tištěných médií na Domažlicku

Cílem diplomové práce bude podat ucelený přehled o historii tištěných médií na Domažlicku, konkrétně v Domažlicích a dalších městech regionu, od počátku vydávání do současnosti s přihlédnutím k současným trendům.

Práce bude seznamovat s hlavními listy a vydavateli tisku. Budou v ní rozebrány i některé vybrané kauzy regionálního charakteru a samozřejmě reflektovány historické události celostátního významu.

Annotation

History of printed media in the region of Domažlice

The aim of this thesis is to offer a complete outline of the history of printed media in the region of Domažlice and other towns of this region from the beginning of publishing till the present with the aspects of contemporary trends.

This thesis presents the most important newspapers and the publishers. There are analyzed some chozen events of regional character and there are reflected some historical events of national importance.

Úvod

Rozhodla jsem se zpracovat téma historie tištěných médií na Domažlicku, neboť zde žiji a zajímám se o dějiny tohoto regionu. Je zajímavý nejen svými kulturními a přírodními památkami, ale také tím, že byl až do konce druhé světové války osídlen českým i německým obyvatelstvem, které zde po staletí žilo společně.

Tato práce si klade za cíl seznámit čtenáře s historií a vývojem tisku na Domažlicku, které se až do roku 1960 dělilo na dva okresy – Domažlice a Horšovský Týn. Vzhledem k dvojjazyčnosti tohoto regionu vycházely noviny jak české, tak i německé, což je méně známý fakt. Historie domažlického tisku je především spojována s existencí listu „Posel od Čerchova“, který byl prvním listem vydávaným na Domažlicku.

Nejprve podávám ucelený přehled o všech novinách a časopisech, které v této lokalitě vycházely, připojuji okolnosti jejich vzniku a také přibližuji osoby, které byly s regionálním tiskem spjaty. Noviny nevycházely pouze v hlavních centrech těchto regionů, ale i v menších městech tohoto kraje, ve Staňkově a ve Kdyni.

Velký rozmach tisku nastal v domažlickém regionu ve 20. a 30. letech minulého století, kdy bylo kromě politických týdeníků vydáváno i množství jiných časopisů – převážně spolkových či studentských.

Dále jsou v práci analyzovány novinové články, do kterých se promítly události místního i regionálního charakteru. Z místních událostí bylo vybráno otevření místní železnice vedoucí ze Staňkova do Poběžovic, které se věnuje německý list z Horšovského Týna a dále událost s názvem „Hold československé armádě“, která se odehrála krátce před Mnichovskými událostmi v roce 1938 a reflektují ji týdeníky z Domažlic a Staňkova. Z událostí celonárodního charakteru jsem vybrala vznik Československa, Mnichovskou dohodu, vznik Protektorátu Čechy a Morava a osvobození Československa. Neopomněla jsem ani srpnové události roku 1968 a Sametovou revoluci.

Srovnávala jsem některé noviny a hledala shodné rysy mezi německými a českými listy. Zvláště bylo zajímavé porovnat tato rozdílná periodika v případě událostí spojených s Mnichovskou dohodou.

1 Literární rešerše

Téma dějin tištěných médií na Domažlicku není v žádné publikaci podrobněji rozpracováno. Stručný vývoj tisku podává sborník kolektivu autorů „Historie podnikání na Domažlicku“ vydané v roce 2006 společností Městské knihy s. r. o. v Žehušicích. Publikace je především zaměřena na dějiny a vývoj hospodářství v dané lokalitě a tisku je zde věnována pouze krátká kapitola. Další knihou, kde je zpracována historie tisku je Fabianova „Bibliografie časopisů západočeského kraje“ z roku 1961. Jedná se však pouze o seznam titulů, které v této oblasti vycházely, k němuž je připojen velice stručný obsah daného listu. Publikace mapuje západočeský tisk pouze do roku 1961.

O pozdějším vývoji tisku se dozvídáme v knize „Domažlice včera, dnes a zítra“, která byla vydána ku příležitosti oslav tisíce let od založení města. Autor textové části Josef Kotal hovoří o domažlickém tisku do roku 1971. Publikace je však značně ideologicky zaměřená. V kapitole věnované historii tisku je v závěru psáno: *„Do budoucna je snahou redakce, aby ještě daleko výrazněji než dosud seznamovala veřejnost se životem a prací lidu našeho okresu, aby svou činností přispívala k rozvoji iniciativy a aktivity občanů a k realizaci závěrů XIV. sjezdu KSČ. Předpokladem pro splnění tohoto cíle bude ještě těsnější prohloubení styku s našimi občany a čtenáři jak na pracovišti, tak i v místech jejich bydlišť“* (Pikhart 1971-1972: 104). Další vývoj tištěných médií lze mapovat pouze pomocí tisku, který zde vycházel. Stejně je tomu tak i se současnými listy.

O dějinách novin v Horšovském Týně se zmiňují Gryc, Kuneš a Thomayer ve svých publikacích o historii Horšovského Týna – „Paměť domů“ z roku 2005 a „Žili v Horšovském Týně“ z roku 2002. Zmínka o staňkovské tiskárně je v knize V. Steinbachové „750 let Staňkova“. Většinu periodik, která byla použita pro tuto práci, má k dispozici Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně. Z německého tisku vlastní několik čísel „Bischofteinitzer Zeitung“ a „Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten. Kompletní ročníky jsou k dispozici v pražském Klementinu. Jednotlivé ročníky „Posla od Čerchova“ vlastní Muzeum Chodska v Domažlicích. Nové Domažlicko a Týdeník Domažlicko jsou k dispozici v redakci „Domažlického deníku“.

Z oblasti historie jsou velmi dobře a podrobně zpracovány knihy regionálního historika Zdeňka Procházky z Nakladatelství Českého lesa. Jednotlivé publikace se

vždy vztahují k různým částem regionu. Dobrým zdrojem je i obsáhlá publikace z nakladatelství Baset „Český les“, která podává souhrnné informace o životě v této části republiky.

Jako základní materiál pro charakteristiku jednotlivých přelomových let byla použita skripta Hany Houskové a Jana Podlešáka vydaná Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích v roce 1994. Tyto publikace, které jsou zaměřené na české a slovenské dějiny 20. století podávají ucelený přehled o historickém vývoji našich zemí. K vysvětlení historických pojmů byla použita historická příručka Otakara Dorazila „Světové dějiny v kostce“ a „Slovník českých dějin“ od Libora Vykoupila.

Informace o významných postavách jsou zpracovány v online databázi domažlické knihovny.

2 Metody a teorie

Pro zpracování této práce bylo použito deskriptivní metody, která se pro historickou část jeví jako nejvhodnější a byla využita v případě kapitol věnovaných jednotlivým lokalitám domažlického regionu a dále k uvedení vybraných kauz, jak místního, tak celonárodního charakteru, do bližšího kontextu.

V další části práce bylo využito metody analýzy historických dokumentů a jejich komparace. Analyzován byl především dobový tisk. Srovnány byly noviny české a německé z doby po Mnichovských událostech. V jiných případech nebyla komparace českých a německých listů možná. Před válkou tyto noviny nereagovaly na stejné události hlavně z důvodu místa působení listu. V průběhu války také neměly moc společných témat – Horšovský Týn se stal po záboru Sudet součástí Velkoněmecké říše a Domažlice a okolí byly v Protektorátu. Později už české noviny nevycházely vůbec.

Co se témat a článků týče, společné měly noviny v každé době jen zábavné čtení (různé fejetony) a některé rubriky (sportovní, kulturní, informace o činnosti spolků a samozřejmě inzertní přílohu).

Německé noviny bylo nutné přeložit, což bylo komplikováno faktem, že byly psány švabachem.

3 Geografické a historické vymezení regionu Domažlicko

Region Domažlicko, neboli okres Domažlice, leží v Plzeňském kraji a zaujímá rozlohu kolem 1100 km². Nachází se v jihozápadním okraji České republiky. Od roku 1949 do roku 1960 byla celá tato oblast rozdělena do dvou okresů, a to na Horšovskotýnsko a Domažlicko (Bretlová 2006: 11).

Celá oblast se nachází v pohraničním území, na západě sousedí se Spolkovou republikou Německo, na východě s okresem Klatovy a Plzeň – jih a na severu s okresem Tachov. Státní hranice kopíruje pohoří Český les s nejvyšším vrcholem Čerchov (1042 m). Všerubský průsmyk odděluje toto pohoří od Šumavy. Domažlicko i Horšovskotýnsko se rozkládá svou největší částí v podhůří Českého lesa. Vyšší polohy jsou zalesněné, v nižších polohách je půda využívána pro zemědělství.

V následujících kapitolách budou podrobněji rozebrány menší oblasti tohoto regionu, které náleží k významnějším městům - Horšovský Týn¹, Staňkov, Kdyně a centrum celé oblasti město Domažlice.

¹ Horšovský Týn – něm. Bischofteinitz.

3.1 Stručné dějiny Domažlicka

Nejstarší dějiny Domažlicka i Horšovskotýnska jsou doloženy archeologickými nálezy z doby bronzové. Některé nálezy mincí poukazují na přítomnost Keltů a Germánů. Od 7. století n. l. je doložena přítomnost Slovanů na tomto území, od 10. století přibývají i písemné zmínky o popisované oblasti. V průběhu 10. a 11. století se začínala ustalovat hranice Čech a na Domažlicku se objevily první kolonizační osady. V této době mělo na Domažlicko přijít chodské obyvatelstvo, které má do dnešní doby nejasný původ. Chodové měli chránit západní hranici a za to získali různá privilegia, kterými se odlišovali od zbývajících obyvatel.

Svéráz tohoto lidu a jeho folklór se v určité míře zachoval až do dnešní doby. Projevuje se ve specifickém nářečí, písních, tanci, lidovém kroji, jídle, zvycích ale i v některých profesích, jako je například výroba keramiky (David 2009: 8).

Většina vsí a měst byla založena za posledních Přemyslovců a Lucemburků, tj. ve 13. a 14. století (Bretlová 2006: 13) a byla tak vytvořena dnešní sídelní síť. Jako královské město byly Přemyslem Otakarem II. v letech 1255 -1256 založeny Domažlice (Procházka 1993: 11). Během staletí se na tomto území vytvořila řada panství, jejichž vrchnost spravovala celkem rozsáhlý majetek a zajišťovala zemědělskou a řemeslnou výrobu. Na Domažlicku fungovala panství Kout – Trhanov, dále menší panství Běhařov, Dlažice – Miletice a malý statek Grafenried.

Na Horšovskotýnsku zaujímal největší část panství Horšovský Týn, dále panství Poběžovice a panství Mutěnin, Pivoň a Újezd Sv. Kříže (Bretlová 2006: 13). V 15. století nové osady již nevznikají, v českých zemích probíhají husitské války. V 16. století se situace poměrně stabilizovala, rozvíjely se šlechtické statky i poddanské vsi. Majitelé příhraničních panství zakládali první sklárny a pily na zpracování dřeva (Procházka 1992: 17).

V 17. století přicházeli kolonisté z nedalekého Bavorska a usídlili se v příhraničních lesích. Zakládali v těchto místech vsi, v nich sklárny a mlýny. Jejich příchodem se kraj velice rychle poněmčil. I dvě nejrozsáhlejší panství, Kout – Trhanov a Horšovský Týn změnily majitele a přešly do vlastnictví německé šlechty. Domažlicko zůstalo osídleno převážně českým obyvatelstvem, na Horšovskotýnsku převládali Němci. Jazyková hranice se ustálila v 18. století. Na Domažlicku byla nejvýchodnější českou obcí Kdyně. Na konci 17. století dochází na panství Wolfa Maxmiliána

Lamingena k několika povstáním, kdy se Chodové domáhali starých práv a výsad. Odpor Chodů byl nakonec zlomen a Jan Sladký Kozina, vůdce povstání, byl popraven.

V průběhu 17. století se hospodářství orientovalo na zemědělskou výrobu, na jednotlivých panstvích začaly vznikat první průmyslové podniky, které zpracovávaly vypěstované plodiny (pivovary, mlýny). Později začalo být využíváno přírodní bohatství tohoto kraje, začalo se těžit a zpracovávat dřevo, vznikly pily, sklárny a železné hutě. Velký rozmach zaznamenal i textilní průmysl, a to hlavně v 18. století v Domažlicích. Svoji tradici měla i keramická výroba. Na Horšovskotýnsku vznikly živcové doly a byly postaveny továrny na jeho rozemílání v Meclově a Poběžovicích, ve Staňkově vznikla cihelna. Provoz na železniční trati byl zahájen už roku 1861 a trať propojila Plzeň, Domažlice a Furth im Wald v Bavorsku (Bretlová 2006: 14).

Za první světové války padlo mnoho mužů z českých i německých vsí. Ve třicátých letech začínal narůstat německý nacionalismus v oblastech osídlených převážně Němci a po podepsání Mnichovské dohody připadla velká část oblasti, kromě českého Chodska, Velkoněmecké říši (Procházka 1992: 19). České obyvatelstvo mělo snahu demonstrovat proti okupaci na velkých shromážděních. Například v srpnu 1939 se uskutečnila demonstrace při příležitosti pouti sv. Vavřince na Vavřinečku² nedaleko Domažlic. Zúčastnilo se jí kolem 110 000 lidí, vlastenecké kázání pronesl Bohumil Stašek, kanovník vyšehradské kapituly. Tato akce byla významným politickým protestem v kraji. Gestapo se však většině hlavních účastníků pomstilo a poslalo je do koncentračních táborů (Český les 2005: 385).

V posledních týdnech války byla nálety spojeneckých letadel poničena některá sídla, kde spojenci očekávali soustředění většího počtu německých vojáků (v dubnu 1945 nálet na Klenčí pod Čerchovem). První americké jednotky přišly na území Domažlicka 4. května, Domažlice byly osvobozeny 5. května 1945 (Český les 2005: 387). Za války se život obyvatel Domažlicka příliš nelišil od života v ostatních částech okupované republiky. Těžký byl život i pro obyvatele v Sudetech, odkud byli povoláni muži do armády a byl zde nedostatek pracovní síly.

Po osvobození dohlížela americká armáda na chod společnosti v osvobozeném území, jelikož v oblastech Českého lesa se mezi sudetskými Němci objevovaly ilegální ozbrojené skupiny typu Werwolf nebo Freikorps Adolf Hitler, které svoji teroristickou činnost zahájily až po příchodu spojeneckých vojsk. Sudetští Němci byli před odsunem

² Vavřineček – osamocené poutní místo; kostel sv. Vavřince na Veselé hoře u Domažlic (Český les: 493).

internování do sběrných táborů. Tzv. „divoký odsun“³ se na území Domažlicka nevyskytoval, a to díky pobytu amerických vojsk, která nedovolila toto nehumánní chování. Odsuny obyvatelstva na okrese proběhly od 17. února od 23. srpna 1946 v počtu kolem 34 000 lidí (Český les 2005: 390).

Z důvodu vysídlení německého obyvatelstva kraj osířel a do opuštěných vsí přicházeli noví osadníci. Velký zájem byl hlavně o Horšovskotýnsko, kam přicházeli lidé převážně ze sousedních oblastí (Domažlice, Staňkov, Kdyně). O podhorské oblasti Českého lesa příliš velký zájem nebyl. Z důvodu ostrahy státní hranice a po vybudování soustavy hraničních zátarasů byly vsi v této části okresu záměrně srovnány se zemí a toto území se stalo pro běžného člověka nepřístupné (Český les 2005: 391).

V padesátých letech následovala kolektivizace zemědělství. Většina osídlenců podporovala komunisty, proto kolektivizace probíhala rychle. V tomto období byla také vybudována řada podniků (Plastimat v Horšovském Týně, výrobní vysokozdvížných vozíků Desta v Domažlicích nebo továrna na výrobu elektroporcelánu v Klenčí), které fungovaly až do pádu totality (Český les 2005: 392).

Pád totality přinesl do oblasti změny v podobě malých firem orientovaných svou výrobou na zahraniční trh, převážně německý. V roce 2005 byl Český les prohlášen za Chráněnou krajinou oblast, která je pro návštěvníky stejně přitažlivá jako nemalé historické dědictví tohoto kraje.⁴

³ Divoký odsun - násilné vyhánění německých obyvatel z českého území provázené vražděním.

⁴ Příloha 1 Mapa Domažlicka.

3.2 Horšovskotýnsko

Hranice Horšovskotýnska nebyly nikdy přesně vymezeny, Horšovskotýnsko je oblast, na které se v období od 17. do 20. století rozkládalo panství šlechtické rodiny Trauttmansdorffů.⁵

Osídlení této oblasti je pravděpodobné již v době kamenné, jak prozrazují archeologické nálezy. Bezpečně je možné doložit osídlení této oblasti v době bronzové. Mnohem mladší, avšak svým rozsahem velice významné, je slovanské hradisko u Štítar nedaleko Hostouně. Kmenové hradisko, jedno z nejrozsáhlejších v západních Čechách, ovládalo ve 2. polovině 9. století a v 1. polovině 10. století široký region (Procházka 1998: 11).

V Horšově mělo od 12. století pražské biskupství svůj statek, jehož vliv se začínal postupně zvyšovat. Avšak od počátku 13. století přejímalo správní funkci majetku pražských biskupů nedaleký Horšovský Týn. Zde byl v polovině 13. století, za biskupa Jana III. z Dražic, vystavěn monumentální hrad čtvercového půdorysu, se třemi věžemi a unikátní kaplí. Biskupskému panství náležely statky drobných feudálů z okolí. Ve 14. století zde vznikly nejstarší kamenné tvrze. Za husitských válek zůstalo město i hrad nepoškozeno a Horšovský Týn s okolím si udržel katolickou víru. V době vlády Jiřího z Poděbrad získal hrad do zástavy od pražských biskupů Dobrohost z Ronšperka a roku 1539 přechází celé panství do rukou Lobkoviců. Jan mladší Popel z Lobkovic nechal gotický hrad přestavět v renesanční zámek.

O panství přišli Lobkovicové díky účasti Viléma Lobkovice na stavovském povstání roku 1620 (Procházka 1998: 14). V roce 1622 koupil rozsáhlé panství štyrský hrabě Maxmilián Trauttmansdorff jako levný pobělohorský konfiskát. Tento muž byl obratným politikem a výrazně se zasloužil o podepsání Vestfálského míru, který roku 1648 ukončil třicetiletou válku (Procházka 1998: 44). Na počátku 17. století byla ještě většina obcí na panství osídlena českým obyvatelstvem. Avšak třicetiletá válka způsobila značný pokles obyvatelstva. Po ní nastala rychlá migrace německého obyvatelstva na jeho území (Procházka 1998: 50).

Ve městě fungovalo několik kostelů, svoji živnost zde provozovala řada drobných řemeslníků. Město však postihly v průběhu sta let dva ničivé požáry. Francouzské vojsko, které Horšovským Týnem táhlo 9. listopadu 1805 požadovalo

⁵ Příloha 2 Mapa Horšovskotýnska.

od města výpalné, které dostalo (Procházka 1998: 14). S historií města je spjato i několik významných osobností. Josef Dobrovský strávil v Horšovském Týně své dětství a v roce 1781 se zde narodil Josef Jan Litrow, významný astronom. V 19. století byla založena nedaleko Horšovského Týna železná huť. Po roce 1850 se město stalo sídlem politického a soudního okresu. Železniční trať byla vybudována až v roce 1900, přestože měli někteří radní zájem o její zbudování již v roce 1854.

Rozlohy horšovskotýnského panství se výrazně dotkla pozemková reforma v roce 1919. Do té doby mělo panství rozlohu 10670 ha, po reformě zůstalo Trauttmansdorffům jen 4006 ha půdy. Celé panství bylo roku 1945 zkonfiskováno tehdejšímu majiteli Karlu Josefu Trauttmansdorffovi. Město musela opustit společně se šlechtou i převážná část sudetských Němců. V této době byla pouze jedna šestina obyvatel česká.

Dosídlení obyvatelé si však vřelejší vztah k novému domovu vytvořili až v průběhu dalších desetiletí. Socializace vesnice sebrala lidem vztah k půdě a osobnímu vlastnictví. Statky a usedlosti zpustly, kostely a kaple byly zničeny. Nově budované objekty (kulturní domy, hospodářské komplexy či panelové domy) natrvalo zasáhly do podoby obcí (Procházka 1998: 15).

Horšovský Týn byl samostatným okresem v letech 1949 – 1960, poté byl sloučen s okresem Domažlice.

V současné době je Horšovský Týn obec s rozšířenou působností, je to druhé největší město okresu a má podle posledních údajů 4914 obyvatel (Portál veřejné správy České republiky 2003-2010).

Město patří k turisticky vyhledávaným místům, místní zámek a historické jádro města se stalo městskou památkovou rezervací (Procházka 1998: 16).

3.3 Staňkov

První historická zmínka se váže k roku 1233 (Procházka 1998: 112). V roce 1271 byla trhovářská ves Staňkov postoupena premonstrátskému klášteru v Chotěšově. Chotěšovský klášter nechal v blízkosti staré vsi vybudovat nové městečko, kudy procházela obchodní stezka vedoucí z Prahy do Řezna (Regensburg). Ves Staňkov byla roku 1576 odprodána chotěšovským klášterem majitelům horšovskotýnského panství, městečko jim bylo prodáno až roku 1623 a zřejmě proto se výrazně nerozvíjelo oproti staré vsi (Procházka 1998: 112).

Obyvatelé městečka i vsi se živili především zemědělstvím. K rozvoji města přispěla stavba silnice z Plzně do Klenčí pod Čerchovem v roce 1815 a otevření železnice vedoucí z Plzně do Domažlice v roce 1861 (Procházka 1998: 114). Od roku 1800 se v okolí těžilo uhlí a jeho zásoby v blízkosti železnice vedly k založení dolu. V letech 1867 – 1869 byla vystavěna sklárna, která vyráběla lité a zrcadlové sklo. Stará sklárna byla později přestavěna na keramičku. Díky vhodné cihlové hlíně vznikly ve Staňkově dvě cihelny. Obě části lokality, tedy Staňkov ves i městečko, byly sloučeny roku 1938, avšak povýšení na město se Staňkov dočkal až roku 1960.

Staňkov není místem bohatým na památky, nejstarší stavbou je kostel sv. Jakuba Většího, ve kterém se zachovaly některé původní gotické prvky. Obyvatelstvo v tomto městě bylo vždy české, v současné době má Staňkov kolem 3000 obyvatel (Procházka 1998: 114).

3.4 Kdyně

Nejstarší dějiny obce, ležící na staré obchodní stezce vedoucí Všerubským průsmykem do Bavorska, sahají do počátku 13. století. V této době byl nad Kdyní založen pomezí hrad Rýzmberk (Procházka 1996: 45). Nejstarší údaje o lokalitě se většinou vztahují k farnímu kostelu sv. Mikuláše, pod kterým později vyrostla obec Kdyně, která je od roku 1508 nazývána městečkem (Procházka 1996: 46).

V 16. století městečko vyhořelo a asi 1 km od původního jádra byla vybudována nová obec, jejímž středem procházela důležitá komunikace, která spojovala Klatovy a Domažlice. V roce 1570 získalo městečko znak a privilegium k pořádání týdenních trhů (Procházka 1996: 46). Kdyně byla povýšena na město roku 1840, v letech 1820 – 1949 byla sídlem okresního soudu a v letech 1855 – 1868 správním centrem kdyňského okresu (Procházka 1996: 47).

Kdyně je průmyslovým městem. Už roku 1696 založili ve městě Lamingenové textilní manufakturu. Ta byla v roce 1796 prodána vídeňskému obchodníkovi J. M. Schmidtovi. Na počátku 19. století pracovalo v továrně na výrobu lněných látek pět set stálých zaměstnanců a stovky dalších externích tkalců (Procházka 1996: 48). Roku 1853 byla tato továrna největší v celém Plzeňském kraji. Tkalcovská tradice byla posilována až do 90. let 20. století. Stará přádelna byla nahrazena novými provozy. V roce 1952 vznikl samostatný strojírenský podnik Kdyňské strojírny (později Elitex), který vyráběl textilní stroje. Kdyně byla nejprůmyslovější lokalitou Domažlicka. Po roce 1989 přeorientovaly kdyňské podniky svou výrobu na zahraniční trh (Procházka 1996: 48).

Mezi významné kdyňské pamětihodnosti lze zařadit kostel sv. Mikuláše, radnici a bývalou synagogu, jelikož ve Kdyni žila početná židovská menšina (Procházka 1996: 49-50).

4 Dějiny tištěných médií na Domažlicku

Oblast Domažlicka byla až do konce druhé světové války jazykově rozdělena. Na Horšovskotýnsku žili převážně němečtí obyvatelé a oblast Domažlicka byla česká.

V následujících kapitole se budeme zabývat historií tištěných médií v Domažlicích, v samostatných kapitolách vývoji v Horšovském Týně a ostatních významných lokalitách regionu.

V kapitole věnované vývoji tisku na Domažlicku je i část věnovaná významných postavám, které jsou s historií novin v této lokalitě spjaty.

Situace po roce 1945 vedla ke změně obyvatelstva. Do míst, odkud byli vysídleni sudetští Němci, přišlo nové obyvatelstvo mluvící česky. Změna politické situace měla velký vliv na charakter novin vydávaných v této oblasti.

V roce 1960 byly obě významné lokality – tedy Domažlicko a Horšovskotýnsko – sloučeny v jeden správní celek (okres Domažlice), proto se bude v kapitolách, které se týkají vývoje tisku po roce 1945, brát celá oblast jako celek.

4.1 Počátky a vývoj tištěných médií v Domažlicích

Královské město Domažlice prošlo v 60. a 70. letech 19. století obdobím velkých změn. Rozvoj města brzdilo ale poněkud staromódní obecní zastupitelstvo. Velký význam pro hospodářský a politický vývoj Domažlic mělo vybudování trati vedoucí z Plzně přes Domažlice až na hranici s Bavorskem v roce 1861, na kterou byla později napojena trať Plzeň – Praha a Domažlice tak měly přímé spojení s Prahou, centrem českého národního a hospodářského života. Ve městě se rozvíjelo školství, plánovala se výstavba obecné a měšťanské školy. Pozornost veřejnosti přitahovalo i gymnázium a oživení nastalo i v činnosti Měšťanské besedy (Pikhart 1971-1972: 101).

Do nového stádia vstoupil i veřejný život, vznikla silná opozice vůči obecnímu zastupitelstvu a proti městské radě. Domažlice se rozdělily na dva tábory – na přívržence a obhájce dosavadní politiky obecního zastupitelstva, které přehlíželo nešvary v obecním hospodářství – a na odpůrce, kteří chtěli s těmito nepořádky skoncovat. V této situaci si poměry ve městě žádaly založení tisku (Pikhart 1971-1972: 101).

Zprávy regionálního charakteru se objevovaly od konce 18. století i v celostátním tisku, který si zájemci objednávali na Domažlicko i Horšovskotýnsko (Bretlová 2006: 95), avšak regionální noviny zde začaly vycházet až ve 2. polovině 19. století. Soužití Čechů a Němců na tomto malém území znamenalo i potřebu vydávat noviny psané česky a německy.

Domažlický knihkupec a tiskař Jiří Prunar požádal 14. března 1871 Okresní hejtmanství v Domažlicích o povolení k vydávání týdeníku pro poučení a zábavu, který měl vycházet od 1. května 1871 pod názvem „Tuhošť“⁶. Tento týdeník měl vycházet každou sobotu odpoledne, měl být jednoarchový a měl přinášet národohospodářské a průmyslové články, zprávy z průmyslu, přírodovědné, místopisné a spolkové informace. Pozornost chtěl věnovat i školství a měl obsahovat i beletristickou část (Bretlová 2006: 95). List měl nadále obsahovat i zprávy o zemřelých, o sňatcích, soudních ediktech, inzeráty apod. Prunar chtěl noviny tisknout ve vlastní tiskárně, na kterou měl vydanou koncesi, a prodávat chtěl ve vlastním knihkupectví na domažlickém náměstí. Jeho žádosti však vyhověno nebylo. Jiří Prunar proto podal novou žádost na okresní hejtmanství 21. února 1872, té již vyhověno bylo. Knihkupec

⁶ Tuhošť – slovanské hradisko, jehož zbytky jsou patrné nedaleko Domažlic (Procházka 1992: 16).

žádal o povolení vydávat list pod názvem „Posel od Čerchova“ a to od 30. března 1872 (Bretlová 2006: 95). Jednalo se o týdeník pro zájmy politické, obecné a spolkové. Později nesly noviny podtitul „Domažlický týdeník pro zábavu, zprávy obecné a spolkové“. Noviny vycházely každou sobotu až do 27. září 1941 a byly určeny místnímu měšťanstvu (Fabian 1961:112). Jiří Prunar oznámil 26. prosince 1874 vydávání „Domažlických novin“, které by vycházely jako čtrnáctideník střídavě s „Poslem od Čerchova“. Redaktorem měl být František Nozar. Ale státní návladní neprominul kauci, proto Prunar od vydávání tohoto listu upustil (Bretlová 2006: 96).

Posel od Čerchova byl tištěn v Prunarově tiskárně, kterou založil v Domažlicích na přelomu 60. a 70. let 19. století⁷. Tiskárna byla vybavena pouze ručním lisem, přesto v ní Prunar tiskl i drobné knihy regionálního charakteru (Pikhart 1971: 107). Dne 16. ledna 1886 převzal list i tiskárnu Emanuel Prunar, bratr zemřelého Jiřího Prunara. Ten chtěl v roce 1877 zrušit politický přehled z novin, když však zjistil, že mu nebude vrácena kauce ve výši 1000 zlatých, pokračoval ve vydávání novin v nezměněné podobě. Od roku 1890 změnil časopis v nepolitický list a přidal i ilustrovanou přílohu „Obrazy ze života“, která měla beletristickou náplň. Následujícího roku politickou rubriku opět zavedl (Bretlová 2006: 96). Posel od Čerchova obsahoval i zprávy, které jsou z dnešního pohledu spíše kuriózní. Jedním z nich je i tento článek z roku 1882:

Kuřákům pro výstrahu sloužiti může následující případ, který se udál v Karbici. Při kouření cigara objevily se u jistého K. povážlivé příznaky otrávení. Upadl pojednou v bezvědomí a v tomto stavu setrval celých 12 hodin. Když se probudil, ohledal jej lékař a oznámil, že hrtan jest zanícen. Ústa i hrtan obsypány byly četnými malými vředy. V zbytku nedokouřeného cigara nalezen zavrtnutý brouk; jak se tam dostal, jest záhadou. (Posel od Čerchova 26. 8. 1882: 2).

List vydatně pomohl zvolení T. G. Masaryka do říšského sněmu za skupinu pošumavských měst na jaře roku 1891 (Fabian 1961:113). Emanuel Prunar psal v duchu živnostenské strany středostavovské (Bretlová 2006: 96). Od roku 1917 byl majitelem novin Karel Prunar, Emanuelův syn. Za první republiky nesl „Posel od Čerchova“

⁷ Příloha 3 Prunarova tiskárna na domažlickém náměstí.

podtitul „Domažlický týdeník“ a od 13. května 1939 podtitul „List národního souručenství.“⁸

Průměrný náklad novin činil 250 výtisků, ale v období 1. světové války výrazně stoupl. V roce 1914 činil náklad 350 výtisků, v roce 1918 už 800 výtisků a stále rostl. Za 1. republiky bylo vydáváno až 2000 výtisků a list stál 50 hal.

Další domažlický knihkupec, Jan Pelnař, žádal 20. března 1873 Okresní hejtmanství v Domažlicích také o žádost vydávat regionální noviny počínaje 3. dubnem 1873 (Bretlová 2006: 95). Zdálo se mu, že Posel od Čerchova nevyhovuje všem čtenářům. Pelnařovy „Domažlické noviny“ – týdeník pro potřeby obecné a společenské, pro poučení, i zábavu“ se tiskly v Klatovech u Maxe Čermáka, odpovědným redaktorem byl knihkupcův zaměstnanec Hynek Konečný. Noviny vycházely každý čtvrtek a byly k dispozici v Pelnařově obchodě. List byl jednoarchový a přinášel obdobné informace jako Posel do Čerchova. „Domažlické noviny“ vycházely od 3. dubna 1873 do 25. června 1874. Od roku 1874 se stal Jan Pelnař odpovědným redaktorem a list nechal tisknout u J. R. Porta v Plzni.⁹

Týdeník pro zábavu a poučení „Domažlické listy“ (Fabian 1961: 35-36) začal vycházet 21. února 1880 v Domažlicích.¹⁰ Původně se jednalo o nepolitický list, který obsahoval beletrii, spolkové zprávy, obecní a místní zprávy. Dále informace o obchodu, průmyslu, školství a také inzeráty. Ovšem od 6. října 1894 se objevují i politické články – úvodníky a politické zprávy. Náklad tohoto týdeníků rostl z původního nákladu 150 výtisků v roce 1910 až na 300 výtisků roku 1914. Nakladatelem, vydavatelem, redaktorem a tiskařem byl František Nozar. Vydávání tohoto listu bylo pozastaveno 11. dubna 1916 kvůli válečné situaci a špatnému zdravotnímu stavu Františka Nozara. František Nozar založil v Domažlicích svoji tiskárnu zhruba o deset let později než Jiří Prunar, tedy na počátku 90. let 19. století a byl jeho velkým konkurentem (Pikhart 1971: 108).

Časopis „Chodský prapor“ byl politický list laděný v nacionálním duchu (Fabian 1961:53-54) a začal vycházet 24. prosince 1910. Jednalo se o „Časopis hájící národní a hospodářské zájmy Chodska, Pošumaví a krajů na českém západě“. Nakladatelem,

⁸ Národní souručenství – jediná nacisty povolená politická organizace v Protektorátu Čechy a Morava. Národní souručenství mělo být masovou organizací, v níž bude mít oporu vláda i prezident. Od roku 1939 bylo jedinou politickou stranou v zemi. Všechny noviny se staly jeho tiskovými orgány. V roce 1943 bylo Národní souručenství jako politická organizace zlikvidováno a jeho představitelé se po válce zodpovídali Národnímu soudu (Vykoupil 2000: 388).

⁹ Příloha 6 Domažlické noviny – titulní strana.

¹⁰ Příloha 7 Domažlické listy – titulní strana.

vydavatelem a redaktorem byl Jan Prachař. Noviny vycházely každou neděli, od roku 1912 každý pátek. List byl tištěn u J. R. Porta v Plzni, od roku 1911 v Závodech pro průmysl tiskařský a papírnický v Plzni. Od roku 1914 se tisklo v Kamenici nad Lipou u Antonína Richtera. Náklad roku 1910 činil 130 výtisků, v roce 1914 až 250 výtisků. Vydávání tohoto listu bylo ukončeno 30. července 1914, kdy byl Jan Prachař povolán při mobilizaci k vojenské službě.

Ke konci 19. století vycházely v Domažlicích i studentské časopisy. První z nich byla „Snaha a píle“. Tento list byl psaný a vycházel v Domažlicích v roce 1876 (Fabian 1961: 132).

Další studentský časopis „Vesna“, také psaný, vycházel v Domažlicích v letech 1889 – 1890. Vydavatelem a redaktorem byl Ladislav Drbohlav. Časopis zanikl číslem 2 (roč. 2) z důvodu úmrtí redaktora (Fabian 1961: 149).

Od roku 1893 vycházel v Domažlicích „Úřední list c. k. okresního hejtmanství a c. k. okresní školní rady v Domažlicích“, který měl i německý titul „Amtsblatt der k. k. Bezirkshauptmannschaft und des k. k. Bezirksschulrates in Taus“ (Fabian 1961: 145). Od roku 1919 nesl název „Úřední list okresní správy politické a okresního školního výboru v Domažlicích“. Roku 1929 opět změnil název na „Okresní věstník pro politický okres Domažlický“. List vycházel až do druhé světové války, tiskl ho nejprve Emanuel Prunar, od roku 1916 Karel Prunar v Domažlicích.

V Domažlicích vycházel v letech 1904 – 1906 i vojenský časopis pro šachisty s názvem „Armee-Schachzeitung“ (Pikhart 1971-1972: 102).

4.1.1 Vývoj tištěných médií 1918-1938

Na podzim roku 1918 už nemělo Rakousko-Uhersko sílu na záchranu monarchie. Dne 14. října oznámil Edvard Beneš usnesení Rady spojeneckých vlád o ustavení československé prozatímní vlády a do konce října byla tato vláda právně uznána všemi spojeneckými vládami. K vyhlášení samostatnosti došlo 28. října 1918 (Housková 1994a: 22-23). Do těchto radostných dní pro celý český národ začal vycházet v Domažlicích nový list s názvem „Nové Chodsko“.

„Nové Chodsko“ byl vzdělávací a politický týdeník, který vycházel od 30. listopadu 1918 do 29. listopadu 1919 (Fabian 1961: 89). Nakladatelem byl František Nozar. Vydavatelů a redaktorů měl tento list několik. Od 5. února 1919 to byl JUDr.

Václav Kopecký, kterého vystřídal 1. dubna 1919 PhDr. Josef Dvořák, gymnaziální profesor. Od 9. srpna 1919 se stal nakladatelem, vydavatelem i redaktorem František Zavázal, účetní Průmyslové banky v Domažlicích, poté gymnaziální profesor Julius Stretz. Do 9. srpna 1919 byly noviny tištěny u Františka Nozara, poté v Závodě tiskařském a nakladatelském v Domažlicích. Náklad činil 600 výtisků. Časopis vycházel každou sobotu a obsahoval články politické, kulturní, společenské a hospodářské. Vydávání těchto novin bylo zastaveno pro nedostatek odběratelů (Bretlová 2006: 96).

Vydávání „Domažlických listů“ bylo obnoveno synem Františka Nozara Josefem 8. dubna. 1936. Noviny vycházely každou středu, stály 50 haléřů a nesly podtitul „Chodský patriotismus, nacionalismus“. Poslední číslo těchto novin vyšlo 21. září. 1938.

Obnoveny byly i „Domažlické noviny“, tentokrát se jednalo o politický týdeník, v letech 1923 – 1933 čtrnáctideník¹¹. Vydávala jej místní organizace československé živnostensko-obchodnické strany středostavovské v Domažlicích. Tento list měl hájit zájmy středních stavů (Bretlová 2006: 96).

Sociálně demokratický list věnovaný šíření a hájení idejí socialismu a demokracie „Výhledy“ vycházel od 28. ledna 1922 do 10. února 1923 (Fabian 1961: 155). Nakladatelem a vydavatelem byl Karel Schröpfer, domažlický architekt a stavitel. Redaktorem byl František Černý, list byl tištěn v Plzni v Dělnickém družstvu a časopis vycházel každou sobotu. Zájem o tento týdeník nebyl valný, jeho náklad od počátku klesal. Z původních 1800 až 2000 výtisků na počátku vydávání, až na pouhých 600 výtisků na počátku roku 1923, kdy tento list zanikl (Fabian 1961: 155).

Kromě těchto politických listů vycházely i další noviny. Jednalo se zejména o listy různých zájmových organizací. Od roku 1924 v Domažlicích vycházel „Věstník českoobrátského evangelického sboru“ (Fabian 1961:149).

Časopis „Pošumavský obzor“ vycházel v Domažlicích od 29. července 1933 a zanikl krátce po svém vzniku (Fabian 1961:116). Vydavatelem byl Jan Žáček, redaktorem jeho syn Jaroslav, majitel inkasní kanceláře v Domažlicích. List tiskl František Bartoš v Přerově. Týdeník obsahoval zprávy z kultury, obchodu, průmyslu, informace o dění v Pošumaví a sportovní rubriku.

¹¹ Příloha 8 Domažlické noviny – titulní strana.

Časopis „Chodsko“ (Fabian 1961: 52), který byl vydáván v Domažlicích Baarovou společností pro poznávání Chodska a jeho zvelebování, poprvé vyšel 1. února 1937. Redaktorem byl JUDr. Jaroslav Štěpánek, kdyňský advokát, a časopis byl tištěn u Aloise Krutského ve Kdyni.

Stejný název, tedy „Chodsko“ nesl nepolitický regionální časopis, věstník Baarovy společnosti, který vycházel čtyřikrát ročně a byl rozesílán členům společnosti zdarma. Vydávání bylo ukončeno 6. června 1942.

„Ozvěny mládí“ byl měsíčník kulturního kroužku při státním reálném gymnáziu v Domažlicích, který vycházel v roce 1937 (Fabian 1961: 94).

4.1.2 Postavení regionálního tisku za okupace

Postavení regionálního tisku v tomto období je ovlivněno především politickou situací a hlavně cenzurou nacistických orgánů. „Posel od Čerchova“¹² vycházel od 13. května 1939 s podtitulem „List národního souručenství“. Poslední číslo vyšlo 27. září 1941 a jiný regionální časopis až do konce války na domažlickém okrese nevycházel.

V rámci protifašistického odboje byly na Domažlicku rozšiřovány ilegální tiskoviny (Rudé právo, Čas, Dělnické noviny) a letáky. Šířila je především Organizace národního hnutí pracující mládeže a domažlický okrsek krajské organizace KSČ (Český les 2005: 387).

4.1.3 Vývoj v letech 1945 – 1948

Mezníkem ve vývoji domažlického tisku byla poválečná léta 1945 – 1948. Po osvobození začaly vycházet noviny zcela jiného charakteru a samozřejmě i obsahu. Objevily se i snahy o obnovení starých titulů a zakládání nových. Vydavatelé se snažili především ideologicky podporovat nové politické a hospodářské poměry. Ve společnosti začala po osvobození převládat levicová atmosféra. Lidé byli otřeseni z okupačního režimu a žádali vytvoření sociálně spravedlivého systému (Housková 1994b: 9).

¹² Posel od Čerchova vycházel v Domažlicích od roku 1872.

Snaha o obnovení „Posla od Čerchova“ byla marná, jelikož list za okupace vycházel s podtitulem „List národního souručenství“. Vyšlo pouze několik mimořádných čísel a to 18. května 1945 ku příležitosti osvobození Československa, 10. a 31. srpna. 1945 při příležitosti pouti sv. Vavřince. Číslo, které vyšlo 24. listopadu 1945, bylo věnováno památce Jana Sladkého Koziny (Fabian 1961: 113). Mezera, která zde vznikla byla příliš citelná, jelikož pravidelná informace občanstva regionálními novinami měla na Domažlicku dlouhou tradici. Těžiště obsahu se však přesunulo z lokálních informací o životě města do oblasti zpravodajství o zemědělské výrobě a poměrech na vesnici (Pikhart 1971-1972: 104).

„Kraj pod Čerchovem“ (Fabian 1961: 63), byl časopis pro mládež, který vycházel v Domažlicích v letech 1947 až 1949. Majitelem a vydavatelem byl okresní pedagogický sbor v Domažlicích a Horšovském Týně, redaktorem R. Svačina. Tisknut byl u J. Kobese v Plzni, vycházel vždy prvního dne v měsíci kromě prázdnin.

V Plzni byl vydáván týdeník „Svobodné Pošumaví“, který vycházel v letech 1946 – 1947 (Fabian 1961: 139). Redaktorem byl Josef Toušek a noviny tiskly Grafické závody Pour a spol. v Plzni. Jednalo se o týdeník Československé strany národně socialistické pro Domažlicko, Horšovskotýnsko, Klatovsko a Sušicko. Tento list vydával okresní výkonný výbor Československé strany národně sociální v Domažlicích a Klatovech.

Okresní vedení ČSM¹³ vydávalo v roce 1946 list s názvem „Informační služba“ (Fabian 1961: 54).

ONV¹⁴ v Domažlicích vydával od 25. září 1945 „Věstník okresního národního výboru v Domažlicích“. List tiskl Josef Nozar a Karel Prunar tamtéž. Poslední číslo věstníku vyšlo 26. června 1947 (Fabian 1961: 151).

4.1.4 Vývoj v letech 1948 – 1960

Hlubokým zásahem do majetkových poměrů v zemi byla pozemková reforma, která vyšla vstříc drobnému rolnictvu a bezzemkům a podařilo se tím pádem osídlit i venkovské oblasti pohraničí. Po zabrání majetku vysídlených Němců byly po této reformě odstraněny protiklady mezi velkostatkáři a chudým lidem (Housková 1994b: 10-11). Po únorovém převratu a nástupu Klementa Gottwalda do prezidentského

¹³ ČSM - Československý svaz mládeže.

¹⁴ ONV - Okresní národní výbor.

úřadu nic nebránilo komunistické straně převzít moc ve státě. KSČ se opírala především o dělnictvo a rolnictvo. Začala kolektivizace zemědělství dle sovětského vzoru a roku 1949 byl přijat zákon o Jednotných zemědělských družstvech (Housková 1994b: 24-25). Družstva zakládali drobní rolníci a zemědělci a při jejich zřizování bylo představiteli moci nezřídka užíváno donucovacích prostředků. Na Domažlicku kolektivizace probíhala vcelku rychle, většina zemědělců KSČ podporovala.

Od počátku združstevňování vycházely na Domažlicku „Chodské noviny“ a jednalo se o týdeník. Tento list několikrát za dobu své existence změnil svůj název (Fabian 1961: 53). Do roku 1950 nesly název „Zemědělský zpravodaj Domažlicka“, do roku 1952 existovaly pod názvem „Vesnické noviny Domažlicka“, do roku 1958 vycházely pod názvem „Zemědělské noviny z Chodska“. Vydával je OV JSČZ¹⁵ Domažlice, od roku 1952 ONV Domažlice. Redaktorem byl Karel Gosler, od roku 1951 Mil. Sünderhauf, od roku 1952 V. Bor, od 19. července 1952 Jan Pink. Nejprve byly cyklostylované, pak tištěné v Západočeských tiskárnách n. p. ve Kdyni, od roku 1951 v Plzni, v 60. letech ve Stráži.

Noviny v této době vydávaly opět zájmové organizace a objevily se i závodní zpravodaje. Oběžník členům spolku Psohlavci vycházel v Praze a nesl název „Zpravodaj Psohlavců“. Vydavatelem byl spolek Psohlavci v Praze - Michli. Funkci redaktora zastával Josef Hofmann. List vycházel šestkrát ročně v letech 1948 - 1949 (Fabian 1961: 166).

Několik čísel časopisu „Svazák“ vydávala domažlická skupina ČSM v roce 1948 (Fabian 1961: 137). Okresní výbor ČSM vydával v letech 1948 – 1950 časopis „Pod šikmou věží“. Redaktorem byl J. Pachner, list byl cyklostylován (Fabian 1961: 111).

Závodní časopis okresního poštovního úřadu v Domažlicích nesl název „Chodská pošta“ (Fabian 1961: 53).

Závodní časopis ROH¹⁶ Sdruženého oblastního komunálního podniku v Domažlicích se jmenoval „Ozvěny“ (Fabian 1961: 94). Vycházel v roce 1952 v Domažlicích, redaktorem byl Antonín Lang.

Zpravodaj Spolku rodáků z Domažlic a okolí vycházel v Praze, nesl název „Chodsko“ (Fabian 1961: 52) a vydáno bylo šest čísel v roce 1952. Časopis byl věnován historii Chodska a určen k jeho propagaci.

¹⁵ OV JSČZ – Okresní výbor Jednotného svazu československých zemědělců.

¹⁶ ROH – Revoluční odborové hnutí.

V 50. letech vycházel i jeden žakovský časopis, jednalo se o časopis obchodní učňovské školy v Babyloně u Domažlic a nesl název „Nová směna“ (Fabian 1961: 87). Vycházel v roce 1956 a tehdy vyšlo deset čísel (Fabian 1961: 87).

4.1.5 Postavy spjaté s domažlickým tiskem

Významnými postavami spjatými s počátkem vydávání novin na Domažlicku byli bezesporu Prunarové. Karel František Prunar (1804 – 1877), rodák z Českých Budějovic, knihař, knihkupec a velký vlastenec, otevřel v Domažlicích první knihkupectví. Jeho syn Jiří (1833 – 1886), zakladatel Posla od Čerchova, jej rozšířil o tiskárnu. Po jeho smrti převzal knihkupectví bratr Karel (1848 – 1927) a tiskárny se ujal bratr Emanuel, vyučený sazeč¹⁷. Své vzdělání si doplnil v tiskárně bratří Grégrů v Praze. Karel Prunar později knihkupectví prodal a věnoval se malování obrazů, vytvořil i několik pláten, která zachycují město Domažlice. Novin se ujal Emanuelův syn Karel (1894 – 1954), který je vydával až do roku 1941 (Prunar).

Další osobností, která se podílela na vydávání novin v Domažlicích byl Karel Prach (1865 – 1939), učitel, absolvent pražského učitelského ústavu. V letech 1887 až 1928 působil jako učitel, později jako ředitel dívčích škol v Domažlicích. Byl aktivně zapojen do kulturního života města, byl členem výboru Veřejné obecní čítárny, jednatel Literární jednoty a cvičitel Sokola. Prach byl autorem úvodníků v Poslu od Čerchova (Prach).

Do domažlických novin přispíval i Jakub Cvačka (1903 – 1970), rodák z Trhanova, učitel, básník, kronikář, spisovatel a národopisec. Ve dvacátých letech začal sbírat chodské pověsti, především ty o Janu Sladkém Kozinovi a několikrát je vydal knižně (Cvačka).

S novodobou historií domažlického tisku je spojeno jméno Josefa Kotala, který žil v letech 1921 – 1989. Kotal byl kulturní pracovník, středoškolský učitel, regionalista a autor mnoha článků v místním tisku. Do Domažlic přišel za druhé světové války v roce 1942. Roku 1949 promoval na Filosofické fakultě v Praze, kde získal i doktorát. Byl vynikajícím znalcem prací mnoha chodských autorů, zejména díla Jindřicha Šimona Baara. Spolupracoval s Jindřichem Jindřichem na sestavení dialektologického slovníku chodského nářečí. Od roku 1972 byl ředitelem Střední zdravotnické školy

¹⁷ Příloha 4 Karel a Emanuel Prunarovi.

v Domažlicích. Sestavil a redigoval pamětní publikaci o historii Domažlic a věnoval se i vlastní literární tvorbě. Stál u zrodu domažlického rozhlasu a zpravodaje, který vedl až do své smrti (Nové Domažlicko 9. 2. 1989: 3). Kotal byl významnou kulturní postavou Domažlicka ve druhé polovině 20. století.

4.2 Vývoj tištěných médií na Horšovskotýnsku

Počátek vydávání novin v Horšovském Týně je možno datovat na konec 19. století. Na počátku 60. let bylo vydávání okresních novin zastaveno, jelikož se Horšovskotýnsko stalo součástí okresu Domažlice. Na vydávání novin v této oblasti měla velký vliv politická situace. Celá oblast byla osídlena převážně německým obyvatelstvem, proto vycházely v Horšovském Týně noviny německé. Po zabrání Sudet připadla oblast k Německé říši a místní noviny vycházely jako oficiální nacistický orgán pro celý okres. Od roku 1948 zde vycházely noviny ovlivněné komunistickou ideologií a věnovaly se především kolektivizaci zemědělství. Významnou postavou spojenou s vydáváním novin v Horšovském Týně v první třetině 20. století je Jakob Mitzner, místní tiskař, nakladatel a vydavatel, a proto je mu věnována samostatná kapitola.

Na Horšovskotýnsku začaly místní noviny vycházet v 70. letech 19. století a byly zde rozšiřovány a později vydávány noviny v německém jazyce. Zprávy z Horšovskotýnska obsahuje i významný deník českých Němců, který vycházel od roku 1828 pod názvem „Unterhaltungsblätter – Deutsche Zeitung Bohemia“ (Zábavné listy – německé noviny Čech) a to celých 110 let. Další pražský list, týdeník „Deutsche Volkszeitung“ (Německé lidové noviny) vycházející v letech 1867 – 1868 taktéž informoval o dění na Horšovskotýnsku (Bretlová 2006: 97).

Od roku 1862 do roku 1918 (Fabian 1961:87) vycházel v Plzni „Böhmische Westbahn“ (Česká západní dráha), od roku 1867 nesoucí jméno „Pilsner Zeitung“ (Plzeňské noviny). Tento časopis obsahoval velice podrobné zprávy z regionů, samozřejmě i z Horšovskotýnska. Vycházel dvakrát týdně, ve středu a v sobotu. Nakladatelem, vydavatelem a tiskařem byl Karel Maasch. Jednalo se o nacionální list německé buržoazie. Roku 1900 byl „Pilsner Zeitung“ nahrazen deníkem „Pilsner Tagblatt“ (Plzeňský deník), který vycházel až do roku 1937.

Tachovský starosta a zároveň poslanec Říšského sněmu Heinrich Svoboda začal vydávat roku 1873 „Der Westböhmisches Grenzbote“ (Západočeský hraniční posel), což byl politický týdeník pro města Tachov, Planá, Bor, Stříbro a Kladruby. V tomto listu bylo pravidelně věnováno několik sloupců Horšovskému Týnu a dění v jeho okolí (Fabian 1961:158).

Německý národní týdeník pro všechny stavy „Westböhmisches Rundschau“ (Západočeský rozhled), který v roce 1901 vycházel v Horšovském Týně, obsahoval

přílohu „Bischofteinitzer Zeitung“ (Horšovskotýnské noviny) (Fabian 1961: 15). Týdeník byl 22. září 1901 přeložen do Tachova. Vydával ho Josef Gröbner, horšovskotýnský měšťan, redaktorem byl Anton Leiss taktéž z Horšovského Týna. List tiskl Andreas Hassold ve Stříbře. Tento týdeník vycházel v sobotu a hájil německé nacionální zájmy podle Lineckého programu¹⁸ a měl být také politickým protipólem „Der Westböhmisches Grenzboten“ (Západočeský hraniční posel), který byl ovlivňován německými křesťanskými sociálními demokraty (Fabian 1961: 155).

V Horšovském Týně byly noviny založeny v říjnu roku 1888 a první číslo listu „Bischofteinitzer Bezirksblatt“ (Horšovskotýnský okresní list) vyšlo 1. listopadu 1888 (Fabian 1961: 11). Nakladatelem a vydavatelem byl původně Bruno Donath, v roce 1894 se stala nakladatelkou Eleonora Donath a redakce se ujal Bruno Donath. Noviny byly tištěny v nejprve u Vendelína Steinhausera v Plzni, poté u Hermana Holuba v Tachově, Adrease Lechnera v bavorském Straubingu, Andrease Hassolda ve Stříbře a u Fridolina Schwoba v Podbořanech. List vycházel vždy 1., 10. a 20. dne v měsíci a jednalo se o regionální časopis pro německé obyvatele západočeského kraje. Cena ročního předplatného činila 4 zlaté. Noviny obsahovaly ilustrovanou přílohu „Illustriertes Unterhaltungsblatt“ (Ilustrovaný zábavný list), která byla tištěna u Greinera a Pfeiffera ve Stuttgartu (Fabian 1961: 11).

Roku 1889 změnilo noviny název na Bischofteinitz-Staaber Bezirksblatt (Horšovskotýnsko - stodský okresní list), ale dalšího roku se vydavatelé vrátili k původnímu názvu. Od 36. čísla nesly noviny podtitul „Lokaleinzeiger für Staab, Hostau, Ronsperg und Eisenstein im Böhmerwald (místní věstník pro Stod, Hostouň, Poběžovice a Železnou Rudu na Šumavě). Několikrát bylo vydávání tohoto listu přerušeno, a to v roce 1889 a 1894, ale vždy bylo po nějaké době obnoveno (Fabian 1961:12).

Od roku 1895 pokračoval tento list pod novým názvem „Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten“ (Horšovskotýnsko-stodský okresní zpravodaj) s podtitulem „Localanzeiger für die Städte Bischofteinitz, Staab, Dobrzan, Nürchan, Ronsperg und Hostau nebs Umgebung“ (Místní věstník pro města Horšovský Týn, Stod, Dobřany, Nýřany, Poběžovice a Hostouň a okolí) (Fabian 1961:12). Tyto noviny vycházely až do roku 1930, kdy bylo vydávání zastaveno na návrh výboru věřitelů. Majitelem listu,

¹⁸ Linecký program - kombinace polosocialistických opatření, sociálních reforem a prusácký orientovaného nacionalismu. Formuloval ho v roce 1882 Georg von Schönerer (Institut tereziánské iniciativy 2005).

jeho nakladatelem a vydavatelem byl Mitzner a Sima, poté jen Jakob Mitzner a list byl tištěn u Bruna Donatha v Horšovském Týně. Později byly noviny tištěny v Mitznerově tiskárně v Horšovském Týně (Fabian 1961:12).

List vycházel třikrát měsíčně, později každý čtvrtek. Německý nacionalismus sílí v listu zvláště po vzniku Československa v roce 1918, proto byly noviny několikrát konfiskovány pro protipolitickou agitaci (např. otištění mapy „Deutschböhmen“ v čísle 19 z 10. května 1919). Ve 20. letech minulého století se politické názory v tomto listu blížily názorům německé sociální demokracie.

„Bischofteinitzer Zeitung“ (Horšovskotýnské noviny) (Fabian 1961: 12-13) s podtitulem „Wochenzeitug für die Gerichtsbezirke Bischofteinitz, Ronsperg, Hostau, Taus, Staab, Mies und Umgebung“ (Týdeník pro soudní okres Horšovský Týn, Poběžovice, Hostouň, Domažlice, Stod, Stříbro a okolí) vycházely od roku 1931 každý čtvrtek a navázaly na předchozí Mitznerův týdeník.¹⁹ Majitelem, nakladatelem, vydavatelem, redaktorem a tiskařem se stal Ludwig Schötterl z Horšovského Týna. Noviny se zprvu vydávaly za nepolitický list, který „nestranně a pravdivě informuje o událostech v oblasti od Železné Rudy k Tachovu, od Plzně k Waldmünchenu“, ale od záboru pohraničí v roce 1938 nesl podtitul „Sudetendeutsches Wochenblatt für den Kreis Bischofteinitz, angeschlossen das Amtsblatt des Landrats Bischofteinitz“ (Sudetoněmecký týdeník pro okres Horšovský Týn, připojený věstník Zemské rady Horšovský Týn) a za okupace vycházel jako oficiální nacistický orgán pro okres Horšovský Týn. Vydávání tohoto týdeníku bylo ukončeno v dubnu 1945 (Fabian 1961: 12-13).

Schötterl, původně sazeč v Mitznerově tiskárně, získal celý podnik v exekuci. Zřejmě se cítil být zodpovědný za krach svého bývalého nadřízeného, jelikož se ještě dlouhou dobu po válce snažil ospravedlnit tím, že za exekuci tiskárny stály české úřady. Byl to ale velice schopný podnikatel, vyvedl tiskárnu z dluhů a zvýšil její produkci. Roku 1931 jako první Němec v českých zemích tiskl obrázky hlubotiskem (Gryc 2002: 59).

Sociálnědemokratický týdeník „Der Vorwärts“ (Vpřed) vydával v Horšovském Týně od 5. května 1901 Václav Müller, později Friedrich Grummich (Fabian 1961: 155). Do roku 1905 byl týdeník tištěn u Jakoba Mitznera, poté u Viléma Siedemana v Teplicích. Několikrát změnil majitele a místo vydávání, od roku 1903 byl vydáván ve

¹⁹ Příloha 15 Bischofteinitzer Zeitung – titulní strana.

Stodě, od roku 1904 v Chotěšově, od roku 1905 v Tachově a do 29. prosince 1915 v Rokycanech, kde byl úředně zastaven. Noviny obsahovaly zprávy politické a národohospodářské, fejetony a povídky (Fabian 1961: 155).

Pouze pět měsíců, od 26. dubna do 17. září 1892, vydával v Horšovském Týně Bruno Donath nepochitický časopis „Der Böhmerwald“ (Český les²⁰) (Fabian 1961: 15).

„Mieser Zeitung“ (Stříbrské noviny), byl týdeník vydávaný v roce 1884 ve Stříbře, který zanikl ještě téhož roku (Fabian 1961: 70). Jednalo se o místní list pro okresy Stříbro, Planá, Horšovský Týn (Město Touškov a Stod). Nakladatelem, redaktorem, vydavatelem a tiskařem byl Bruno Donath a list obsahoval přílohu „Illustriertes Unterhaltungsblatt“ (Ilustrovaný zábavný list) vytištěnou ve Stuttgartu u Greinera a Pfeiffera.

List „Österreichisches Gemeindeblatt“ (Rakouský obecní list) vycházel v Horšovském Týně od 15. listopadu 1888 a zanikl v březnu následujícího roku. Znovu však vycházel od 15. února 1890. Vydavatelem, nakladatelem a redaktorem byl Bruno Donath a list byl tištěn u Vendelína Steinhausera v Plzni (Fabian 1961: 96). Obnovené vydání bylo tištěno u Ondřeje Lechnera ve Straubingu v Bavorsku. List vycházel dvakrát měsíčně. Jednalo se o nepochitický list, který obsahoval přílohu „Verwaltungsrechtliche Vorschriften, Verordnungen und Entscheidungen (Správně-právní nařízení, předpisy, rozhodnutí).

Bruno Donath vydával i list „Staaber Bezirksnachrichten“ (Stodské okresní noviny), který vycházel v roce 1895. List nechal tisknout u Fridricha Schwoba v Plzni. (Fabian 1961:134).

„Úřední list c. k. okresního hejtmanství a c. k. okresní školní rady v Horšovském Týně“, něm. název byl „Amtsblatt der k. k. Bezirkshauptmannschaft und des k. k. Bezirksschulrates im Bischofteinitz“ vycházel zřejmě od roku 1889. Dochovány jsou výtisky až od roku 1891 do roku 1926 (Fabian 1961: 146) Vydavatelem a redaktorem bylo okresní hejtmanství v Horšovském Týně, list byl tištěn v místodržitelské tiskárně v Praze, pak zřejmě v Horšovském Týně. List vycházel nepravidelně.

²⁰ Je možné překládat heslo „Böhmerwald“ jako „Český les“ nebo jako „Šumava“.

4.2.1 Jakob Mitzner – horšovskotýnský nakladatel a vydavatel

Postavou, která se významně zasloužila o rozvoj tištěných médií v Horšovském Týně, byl Jakob Mitzner, který byl pro celé Horšovskotýnsko nesmírným přínosem. Vlastnil zde tiskárnu, vydával různé publikace a noviny pro široké okolí a tím zvyšoval kulturní a společenskou prestiž celého Horšovskotýnska. Nešťastnou kapitolou jeho života byl však bankrot jeho tiskárny a odchod z města.

Jakob Mitzner se narodil roku 1871, pocházel ze židovské rodiny, ale do synagogy nechodil. Krátce po vzniku Československa byl společně s ostatními politickými reprezentanty města poslán ke krajskému soudu do Plzně, avšak brzy byli všichni propuštěni (Gryc 2002: 53-54).

Mitzner nechal postavit v prvním desetiletí minulého století budovu tiskárny a nakladatelství v Horšovském Týně, která sloužila potřebám jeho firmy Mitzner a syn.²¹ Mitznerův týdeník „Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten“ (Horšovskotýnsko-Stodské okresní noviny) vycházel každou sobotu v nákladu 800 výtisků a byl určen obyvatelům horšovskotýnského a sousedního stodského okresu.

Mitzner nezapřel své sociálně demokratické smýšlení, byl dlouhá léta předsedou místní organizace a taktéž členem městského a okresního zastupitelstva. Mitzner vydával i řadu regionálních publikací, které sám psal. Ve dvacátých letech minulého století vydával v češtině i němčině „Adresář a průvodce pro politický okres Horšovský Týn“. V této publikaci bylo možno najít veškeré základní politické, hospodářské a demografické údaje (Gryc 2005: 70).

Na konci 20. let se dostala Mitznerova firma do finančních problémů a od 1. října 1929 byla pod nucenou správou. Podnik i budovu v hodnotě milion a půl korun získal v exekuci, která se konala dne 18. prosince 1930, tiskař Ludwig Schötterl za cenu 610 000 korun. Celá exekuce probíhala za podivných okolností, jelikož firma hospodařila i pod nucenou správou s vyrovnaným rozpočtem (Gryc 2005: 70).

Mizner se po exekuci odstěhoval do Plzně, kde navázal na svůj týdeník listem s názvem „Das Radbusatal“ (Údolí Radbuzy). V tomto listu si Mitzner často stěžoval, jak se k němu bývalý zaměstnanec Schötterl zachoval. Týdeník „Das Radbusatal“ v roce 1931 zanikl a o Mitznerově dalším osudu se nedochovaly žádné zprávy (Gryc 2002: 54).

²¹ Příloha 5 Mitznerova tiskárna v Horšovském Týně.

V souvislosti s Mitznerem je třeba zmínit i jeho konkurenta Ludwiga Schötterla, který měl zcela opačné politické smýšlení než Mitzner a netajil své sympatie k Sudetoněmecké straně. Byl to však mimořádně zručný člověk. Roku 1921 sestavil z různých součástek amatérský radiopřijímač a do jeho bytu chodilo poslouchat rozhlas mnoho návštěvníků z celého města. Nutno podotknout, že v této době vysílaly pouze dvě radiostanice – jedna v Anglii a druhá v Německu (Gryc 2002: 58).

4.2.2 Vývoj po roce 1945

Časopis „Za socialistickou vesnici“ (Fabian 1961: 164) vycházel od roku 1949. V letech 1950 až 1951 nesl název „Zemědělský zpravodaj“, který byl později, v letech 1951 – 1952 změněn na „Vesnické noviny“, které s podtitulem „Zemědělský zpravodaj Horšovskotýnska“ vycházely do roku 1960. Vydavatelem byl okresní výbor JSČZ v Horšovském Týně, od roku 1950 ONV Horšovský Týn. Redaktoři tohoto listu se velmi často měnili. Prvním redaktorem byl Jan Kuneš, následoval Vavřík, Matěj Sedláček, František Radil a od roku 1953 se stal redaktorem opět Matěj Sedláček. Noviny tiskly Západočeské tiskárny n. p. (Stráž) v Horšovském Týně, od roku 1951 byl list tištěn v Plzni. Od roku 1952 byl vydáván pravidelně každý týden. Do té doby vycházel nepravidelně.

Tento list uveřejňoval informace převážně o činnosti a příkladné práci jednotlivých zemědělských družstev, ale také psal o nepřízpůsobivých zemědělciích, jak o tom hovoří článek uveřejněný v Zemědělském zpravodaji Horšovskotýnska (Zemědělský zpravodaj 11. 9. 1950: 1)²²:

Také v Hostouni je JZD

Ale stále to tam jaksi nejde. Nedivíme se. Po obci šíří někteří zemědělci divné řeč. „Dali nám půdu, teď nám ji berou. Jak k tomu přijdu já, že se mně pole budou měniti nepřistoupím-li k hospodářsko-technické úpravě půdy. Já přece...“ Ano, vy nikterak Františku Černý, nechcete s těmi ostatními. Nechce s nimi ani Josef Pivoňka. Vy, oba, jste letos splnili, i když loni to s Vaší dodávkou vepřového nebylo valné. Letos však svými řečmi škodíte myšlence JZD. Vám záleží ne na celku, ale pouze na sobě samých. Ti Vaši sousedi Vám to tak upřímně neřeknou. Oni se bojí mít s Vámi

²² Příloha 18 Zemědělský zpravodaj Horšovskotýnska – titulní strana.

nedorozumění. My Vám to zde říkáme upřímně – Kdo není s námi, jde proti nám. A chce válku – chce pěstovat nesváry, chce pěstovat sobectví. Tak jako Vy.

Od poloviny 50. let se v listu objevily i zprávy z kultury, budovatelské verše či informace ze sportu.

V horšovskotýnském okrese vycházelo i několik místních vesnických novin. Například v Srbech vycházel stejnojmenný zpravodaj od roku 1957. Vydávala ho Osvětová beseda, redaktorem byl ředitel národní školy Václav Fišer. Nepravidelně, většinou o žních a do skončení podzimních prací, vycházely od roku 1958 noviny v obcích Blížejev, Poběžovice, Hostouň, Bělá nad Radbuzou, Miřkov a Bukovec. Vydávala je Osvětová beseda (Fabian 1961: 71).

4.3 Vývoj tištěných médií ve Kdyni

V úvodu bylo zmíněno, že město Kdyně patřilo k nejprůmyslovějším oblastem domažlického regionu. Tato skutečnost ovlivnila i vydávání tiskovin po roce 1948, kdy se ve Kdyni objevuje řada podnikových časopisů, které byly ekvivalentem družstevních novin.

Prvními místními novinami byla „Kdyňská stráž“, vycházela od roku 1890 do roku 1900. Byl to „časopis věnovaný všem potřebám národním“ (Fabian 1961: 60). Vydavatelem a redaktorem byl František Kheml, list se tiskl u Antonína Renna v Praze.

Od 1. září 1928 bylo vydávání „Kdyňské stráže“ obnoveno (Fabian 1961: 60). Majitelem, vydavatelem, redaktorem a tiskařem byl Alois Krutský ze Kdyně. Jednalo se o týdeník, od roku 1939 vycházel pouze dvakrát do měsíce. „Kdyňská stráž“ byl nepolitický regionální list, týdeník pro okres kdyňský a přilehlé okresy.²³

„Zpravodaj Sokola kdyňského“ vycházel od 12. října 1937 do 4. března 1939 a jednalo se o zpravodaj místní tělocvičné jednoty Sokol (Fabian 1961: 166). Redaktorem byl Josef Odvárka a zpravodaj byl cyklostylován.

Základní odborná škola ve Kdyni vydávala časopis „Kometa“. Redaktorem byl Alexandr Jelen. Časopis vycházel v letech 1947 – 1948. (Fabian 1961:62).

Mezi podnikové časopisy patřil „Kdyňský textilák“, závodní časopis národního podniku Nejdecké česárny, závod Kdyně, který vycházel v letech 1951 – 1952 (Fabian 1961: 60). Vydáván byl podnikem Přádelny vlny ve Kdyni a redaktorem byl V. Hrdina.

Dalším závodním časopisem byl list „Žihadlo“, časopis zaměstnanců kdyňských strojíren (Fabian 1961:169). Vycházel od roku 1953 do roku 1961. Redaktorem byl nejprve Jan Pejsar, později Josef Seidl.

²³ Příloha 12 Kdyňská stráž – titulní strana.

4.4 Staňkovské noviny

Ve Staňkově se první místní týdeník objevuje až 24. října 1925 pod názvem „Staňkovsko“. Vznik tohoto týdeníku je spjat s Krajinskou výstavou uspořádanou ve Staňkově v roce 1925 (Steinbachová 1983: 37). Na výstavě se prezentovala všechna odvětví průmyslu, řemesel, obchodu a zemědělství. Výstava byla uspořádána ku příležitosti oslavy čtyřicetiletého trvání místní živnostensko-průmyslové školy. Na stránkách nepochitického listu se objevovaly aktuální informace ze Staňkova i okolí, ohlasy na celostátní i mezinárodní dění. Příležitost přispívat do tohoto listu dostali i místní literáti, výtvarníci či pamětníci, kteří se později sdružili do spolku, který nesl název „Dnešní dílo“. Pod touto hlavičkou i publikovali. Staňkovsko bylo tištěno ve státní tiskárně ve Staňkově, která byla zřízena roku 1919 v prostorách staré radnice. Byly zde tištěny nejen noviny, ale i příležitostné tiskoviny (letáky, plakáty) a rozsáhlejší práce. Tiskárna byla v provozu do 50. let.

Týdeník „Staňkovsko“ vycházel každou sobotu a byl to nepolitický lokální list s informacemi ze Staňkova a okolí.²⁴ Obsahoval též společenskou rubriku o sňatcích, pohřbech či jiných společenských událostech. Týdeník tvořil František Závorka, majitel staňkovské tiskárny. Po jeho smrti roku 1933 převzala noviny jeho žena Marie, redaktorem se stal Josef Žák, vedoucí tiskárny. Od roku 1939 nesl týdeník podtitul „List národního souručenství“, v roce 1941 zanikl.

Krátce po osvobození v roce 1945 začala vydávat americká armáda list s názvem The Blue Star, který se tiskl ve staňkovské tiskárně (The Blue Star 10. 11. 1945: 1) Vydávala jej 317. pěší jednotka třetího praporu americké armády.²⁵

²⁴ Příloha 13 Staňkovsko – titulní strana.

²⁵ Příloha 17 The Blue Star – titulní strana.

5 Vývoj tištěných médií na Domažlicku po roce 1960

Po správní reformě v roce 1960, kdy byl zmenšen počet krajů a v jejich rámci byly zřízeny rozsáhlejší okresy, které měly větší rozsah než okresy dosavadní, byl i okres Domažlice rozšířen o okres horšovskotýnský. V tomto roce začaly vycházet i jedny okresní noviny. Jednalo se o týdeník s názvem „Za nové Domažlicko“ (Bretlová 2006: 98).

Společným vydavatelem tohoto listu byl Okresní výbor KSČ a Okresní národní výbor Domažlice. Od roku 1966 nesly název „Nové Domažlicko“. Kvůli usnesení Ústředního výboru KSČ z roku 1967 o omezení regionálního tisku, bylo vydávání „Nového Domažlicka“ zastaveno (duben 1967). Avšak potřeba informovat občany o dění v okrese se ukázala jako nutná, a proto byly noviny obnoveny usnesením rady Okresního národního výboru z července 1968. Bylo ale nutné vybudovat novou síť dopisovatelů a vytvořit materiální a finanční podmínky pro práci redakce.

Několik mimořádných čísel „Nového Domažlicka“ vyšlo i v hektických srpnových dnech roku 1968, ale oficiální první číslo obnoveného vydání „Nového Domažlicka“ vyšlo až na počátku října 1968. List tehdy vyšel v nákladu 2100 výtisků. Noviny začaly vycházet v době po okupaci sovětskými vojsky, přesto se síť dopisovatelů postupně rozšiřovala a zvyšoval se i náklad. Od dubna 1971 vycházel list zvonu jako orgán Okresního výboru KSČ a rady Okresního národního výboru v Domažlicích.²⁶ Vedoucí redaktor měl za sebou redakční radu. List spolupracoval s některými JZD, závody (kdyňské strojírny a přádelny), složkami Národní fronty, Svazem československo – sovětského přátelství či se Svazem žen. Do listu přispívali funkcionáři komunistické strany a národních výborů (Pikhart 1971: 104). Týdeník v této podobě vycházel až do sklonku roku 1989.

²⁶ Příloha 19 Nové Domažlicko – titulní strana.

6 Tištěná média na Domažlicku od roku 1989

Politický převrat v roce 1989 měl vliv i na činnosti regionálního tisku, již ke konci roku 1989 byla změněna redakční rada „Nového Domažlicka“ a tento list, vydávaný ONV Domažlice, vycházel až do roku 1991. Poté se přejmenoval na „Týdeník Domažlicko“ a byl vydáván společností Západočeské noviny. Samostatně vycházel až do roku 2005, kdy se stal přílohou „Domažlického deníku“.

„Domažlické noviny“ začaly vycházet pod hlavičkou společnosti Vltava s. r. o. v roce 1992. Jejich úkolem bylo vytvořit a připravit redakční tým, prodejní síť a inzertní partnery pro vydávání „Domažlického deníku“.

Od roku 1994 vychází „Domažlický deník“. Má rozsah 16 – 32 stran a přináší zpravodajství ze světa, z České republiky, ale hlavně z regionu. List vychází šestkrát do týdne. Obsahuje informace z kultury, sportu a společenskou rubriku. Deník je tištěn v Plzni, vydává ho Vltava-Labe-press a. s. Od roku 2005 přináší každou středu přílohu s názvem „Týdeník Domažlicko“. Šéfredaktorem je Václav Tauer (VLTAVA 2000-2009).

Týdeník „Nové Domažlicko – noviny plné regionu“ - list, který po připojení Týdeníku Domažlicko k Domažlickému deníku navázal na jeho tradici. Vychází od roku 2007. Nejprve pod hlavičkou vydavatelství PP Press Praha, od roku 2010 jej vydává společnost Domažlicko s. r. o. se sídlem v Domažlicích (Nové Domažlicko 31. března 2010: 24).

V současné době na domažlickém okrese vychází i řada místních „zpravodajů“, které informují občany v daném městě či vesnici. Vydává je zpravidla obecní či městský úřad v daném místě většinou jednou měsíčně. Listy se věnují především kulturním akcím, informacím z jednání rady či zastupitelstva a obsahují i zprávy o činnosti místních spolků.

7 Vybrané kauzy místního i celonárodního charakteru

Následující kapitoly budou věnovány vybraným kauzám jak regionálního, tak celonárodního charakteru, které se promítly do života všech obyvatel republiky. Jednotlivé události byly vybírány na základě informací, které o nich přinesl místní tisk. Jedná se především o výrazné mezníky v historii našeho státu a události s nimi spojené: vznik Československé republiky, Mnichovská dohoda, vznik Protektorátu Čechy a Morava, osvobození, srpnové události v roce 1968 či Sametová revoluce. Zajímavé jistě je i porovnání dvou listů, které vycházely za 2. světové války necelých 15 kilometrů od sebe, avšak každý v jiném státě – domažlický Posel od Čerchova a horšovskotýnský Bischofteinitzer Zeitung.

Vzhledem k tomu, že všechny noviny ze kterých bylo čerpáno, jsou týdeníky, jevíly se některé informace k určitému datu vydání jako neaktuální (zvláště v případě událostí v listopadu 1989), jelikož noviny nemohly pružně reagovat na rychlý běh událostí.

Mezi kauzy regionálního charakteru je zařazena událost z počátku 20. století a to otevření místní lokální železnice v Horšovském Týně a dále událost, jež nesla název „Hold Chodska československé armádě“ a „Hold Staňkovska československé armádě“.

K jednotlivým kauzám jsou vždy uvedeny i historické okolnosti.

7.1 Otevření místní dráhy ze Staňkova do Poběžovic

Otevření místní dráhy ze Staňkova do Poběžovic 5. srpna 1900 bylo pro obyvatele Horšovského Týna velkou událostí, jelikož se konečně dočkali dlouho očekávané vymoženosti doby – železničního spojení se sousedními i vzdálenějšími městy. Příjezd vlaku očekávali všichni obyvatelé města, na všech zastávkách byl vlak, kterým jeli významní představitelé státních drah, vítán nadšeným davem (Bischofteinitz-Staaber 11. 8. 1900: 1-2). K této vzácné příležitosti vyšlo slavnostní číslo listu Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten. Na titulní stránce byl článek v ozdobném rámečku oslavující tuto událost.²⁷ V článku bylo psáno:²⁸

Jásot zaburácel krásným údolím Radbuzy a každé srdce začalo bít o něco rychleji. Všichni chceme slavit sváteční den v jásavé náladě, v mocném nadšení, v předtuše blížící se lepší budoucnosti. Srdečné přání Vás všech se vyplnilo! Světové dopravě se otevřelo nádherné údolí Radbuzy se všemi přírodními krásami a ušlechtilým, neúnavným a příčinlivým obyvatelstvem. Hvizd lokomotivy prvního vlaku, který se dnes prohnal údolím Radbuzy je probuzením k novému začátku a je předzvěstí velkolepého hospodářského vzestupu. Všichni obyvatelé doufají, že díky lokálce celé údolí Radbuzy ožije, když zůstalo pozadu za průmyslovým startem.

Padly závory, které odřízly údolí Radbuzy od ostatního území a před námi se otevřel ten široký, neznámý vodní tok, líbezný údolí ležící v jasném světle, které je najednou přístupné. Každému srdce pookřeje uprostřed té nádhery, kterou zde stvořila matka příroda a rád zde nabere nových sil. Naším nejtoužebnějším přáním je výstavba železnice do Železné, abychom měli připojení do Weidenu a tím by se stala tato dráha hlavní trasou²⁹. Avšak nejvíce úsilí musí směřovat k tomu, aby se brzy uskutečnila výstavba a obyvatelům Českého lesa se naskytlo více příležitostí k účelnému chovu hovězího dobytka a využití zemědělské půdy. Aby zde mohl vznikat průmysl a společnost přestala mít o tomto kraji nízké mínění.

²⁷ Příloha 14 Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten – titulní strana.

²⁸ Volný překlad německého článku.

²⁹ Předpokládalo se, že dráha povede přes městečko Bělá nad Radbuzou k obci Železná, kde se nachází hranice s Bavorskem a dále bude pokračovat do bavorského Wiedenu, kde se napojí na bavorské dráhy (Davidová 2000: 6-8).

Přejeme si, ať je místní železnice nehynoucím pomníkem opravdové lásky k pokroku, přesvědčivé obětavosti a ušlechtilé mysli společnosti. Ať jsou všechna očekávání, která k ní upínáme, bohatě naplněna.

7.2 Vznik Československé republiky 1918

První číslo demokratického listu Nové Chodsko uvedlo obsáhlý komentář k nově vzniklému státnímu uspořádání (Nové Domažlicko 30. 11. 1918: 1). Článek nesl titul „Volný národe, budiž pozdraven“ a neskryval radost z pádu monarchie. Dále je v něm psáno, že 28. říjen 1918 u nás zůstane svátkem zasvěceným národu a jeho svobodě. „Volni oddechli jsme sobě a pocit krásna blízke budoucnosti posílen vědomím, že prokletý duch militaristického Bismarckova prušáctví nevznáší se více nad lidstvem jako příšera války“.

Autor v článku vyjadřuje ohromnou radost ze svobody českého národa po tolika letech utlačování: „Tři sta roků nás rdousili: Řetěz utrpení bylo nám snášeti a moře slz vyroniti v nesmírném žalu bylo českým matkám a ženám určeno, než kalich utrpení dopít až na dno“. Dále autor neskryvá radost z otevření věznic a propouštění politických vězňů a doslova říká: „Otevřely se kobky žalářů rakouských a na svobodu vyšli ti, kdož pykali za pravdu“. Redaktor vyzývá národ, aby si dobře zapamatoval jména jako Wilson, Masaryk a Beneš. Na konec článku připojuje provolání „Zdar naší Československé republice!“ (Naše Chodsko 30. 11. 1918: 2).

Další články se nesly ve stejném duchu a reflektovaly události spojené se vznikem republiky a oslavy v domažlickém kraji. Dne 29. října dopoledne prolétla městem zpráva, že na „troskách Rakouska dýše již životem volným český národ“. Lidé se radovali, objímali a radostí plakali. Všude byly vyvěšeny prapory. Na náměstí proudily davy lidí. Průvod s hudbou a lampiony, za skandování jmen Masaryk, Beneš, Wilson, došel až na náměstí před radnici, kde z balkonu promluvil purkmistr a řada dalších představitelů města. Bylo vzpomenu to na činnost československých legií, což vyvolalo v davu ohromné nadšení. Hudba zahrála naši hymnu, ve své době zakázanou a dav jí zpíval nadšeně a se zanícením. Poté se průvod vydal městem, přičemž byli sňati plechoví orli – symboly starého mocnářství, což bylo provázáno ohromným jásosem (Naše Chodsko 30. 11. 1918: 2).

Obdobné oslavy se konaly i v jiných částech Domažlicka a vesměs měly stejný průběh – konaly se lampiónové průvody a zpívaly národní písně.

7.3 Události před Mnichovem 1938

Společným rysem českých novin vydávaných v době těsně před zářím 1938 jsou články plné národního uvědomění, odhodlání, síly a chuti bojovat za český národ.

7.3.1 Anšlus Rakouska

Dne 13. března prohlásil Adolf Hitler připojení Rakouska k Německu, které bylo schváleno lidovým hlasováním, kdy se pro připojení vyslovilo 99 % hlasů (Dorazil 1997: 366).

Na anšlus Rakouska a mezinárodní situaci reagoval týdeník Staňkovsko komentářem „Jednota příkazem“. Soustředění Německa do jednoho státního útvaru vidí autor článku jako nebezpečí a možnost ozbrojeného konfliktu. Dále říká, že občané Československa nesmí ustoupit z míst, která drží po tisíciletí. V dobách nebezpečí se v našich lidech vzbudily obranné schopnosti a ty se probudí i dnes. Naše vojska stojí s armádami spojeneckých států v jedné frontě. Musíme být jako národ jednotní. Závěrem článku autor dodává: „Jednotní a silní doma, svobodní a neodvislí ve světě“ (Staňkovsko 19. 3. 1938: 1).

7.3.2 Hold československé armádě

Na obranu republiky se pořádaly demonstrace a manifestace. Jednou z nejmasovějších demonstrací byl i hold Chodská československé armádě a státu, který byl zahájen 19. června 1938 schůzí starostů chodských obcí v Draženově. Hold Chodská pokračoval 3. července velkolepým shromážděním Chodů pod Kozinovým Hrádkem³⁰. Účastnili se ho i sokolové, skauti a legionáři (Český les 2005: 383). Akce podobného charakteru se uskutečnila i ve Staňkově necelé dva měsíce od manifestace na Hrádku. Z článků, které se vyjadřovaly k těmto událostem, vyznívá odhodlání českého národa uchránit naši republiku a nevzdát se.

³⁰ Hrádek – nejvyšší bod Domažlické pahorkatiny. Významné místo s pomníkem Jana Sladkého Koziny (Český les 2005: 34).

Hold Chodska československé armádě

„Hold Chodska československé armádě“, událost konaná jako akt národního uvědomění v době, kdy se cítila naše země ohrožena. „Snad nikdy dosud nebyl chodský lid cítěn tak sjednocen, jako bude 3. července 1938 na Hrádku, pod pomníkem svého vůdce a mučedníka pro pravdu Jana Sladkého Koziny při holdu československé armádě a státu.“ Toto jsou slova úvodního článku z Posla od Čerchova.

Jakub Cvačka napsal dramatickou scénu³¹, která byla věnována ministru národní obrany Františku Machníkově, nesla název „Hájíme stát“ a uzavřela hold Chodska na Hrádku (Posel od Čerchova 2. 7. 1938: 1).

Autor článku hovoří o tom, že bylo nutno uspořádat takovou akci, která má zvláště v dnešní době naplnit ducha kraje i celého národa silou vytrvalosti a klidu. Pomocí Baarových a Hruškových ideálů³² může Chodsko uchránit a zachovat kroje i tradice pro budoucí generace. Lid pod Čerchovem by měl zachovat krásu chodské kultury, budovat ji a zvyšovat. Neměl by ji bořit sobeckostí. „Čest a práva chodského lidu jsou pevná a přirozená“. Spojení Kozinova lidu s armádou je hluboce vážný akt a celé naše dějiny i naše „tvrdá, kamenitá půda chodská“ má v sobě slávu a hrdinnost našich předků, která nesmí zaniknout. Tato významná akce se nemůže uskutečnit nikde jinde než právě na Hrádku. Diplom s podpisy starostů chodských obcí byl s úctou podepisován a stejně tak bude i předán. Scéna „Hájíme stát“ bude jakousi symbolickou přísahou věrnosti za světlo svobody (Posel od Čerchova 2. 7. 1938: 1).

Osobně se akce zúčastnil i předseda vlády Dr. Milan Hodža, který obdržel čestné občanství kraje. Dále se holdu Chodska zúčastnily špičky tehdejší politické reprezentace – ministr národní obrany František Machník, generál Jan Syrový či náčelník francouzské vojenské mise armádní generál Louis Faucher.

Hold Staňkovska československé armádě

Událost se uskutečnila 28. srpna 1938 ve Staňkově za účasti ministra národní obrany Františka Machníka. Na standartu 4. dragounského pluku z Klatov připnula Selská jízda stuhu s heslem: „Pod praporem věrni vlasti“.

³¹ Příloha 9 Posel od Čerchova – scéna „Hájíme stát“.

³² Baarovy a Hruškovy ideály - víra v sílu morálky prostého lidu a jeho vlastenectví.

Na titulní stránce se objevil článek, který hovořil o této významné události pro celé Staňkovsko, které nikdy nebylo bohaté na historii, přírodní krásy, události a vzácné návštěvy. S upřímnou radostí se staňkovští chystají uvítat mezi sebou ministra národní obrany Františka Machníka, který tento kraj navštívil již několikrát. František Machník dal spolu s prezidentem Benešem vojákům naší armády možnost být nejuznávanějšími státními složkami. Nový duch, duch brannosti a jeho výchova se smyslu našich dějin, nese dobré výsledky, které dodávají našemu životu vnitřní klid a mír. V dnešní době každý z nás snáší oběť na oltář vlasti a její obranu. Dnes vítají staňkovští klatovské dragouny, připnutím stuhy na jejich standartu jim prokazují lásku a obdiv.

Připnuté stuhy jsou projevem naší nejužší spolupráce s vojskem a mluví za všechny upřímná srdce dobrých českých lidí. Ministr Machník přijme hold našeho kraje armádě a přijme tento tichý svatý slib věrnosti. Staňkovští vítají ministra a stojí s ním v jednom šiku na straně pravdy a spravedlnosti. Jeho návštěva v našem kraji posílí lid do dalších kalných zítřků „rozdrásaného mezinárodního života“ a přinese víru v dobré skončení.

Připnutím stuhy prokázali staňkovští lásku a obdiv k naší armádě. Návštěva ministra obrany a akt připnutí stuhy měl přinést víru v dobrý konec napjaté mezinárodní situaci (Staňkovsko 28. 8. 1938: 1).

Řada organizací se Selskou jízdou zúčastnila slavnosti připnutí stuhy na prapor 4. dragounského pluku Antonína Švehly z Klatov, aby dala najevo svoji přichylnost, lásku a oddanost armádě. Všichni občané dali najevo, že rozdíl mezi občanstvem a armádou je pouze ten, že armáda nosí uniformu. Kdyby bylo zapotřebí, tak celý národ vytvoří jeden šik, jednu armádu, která dovede buď vítězit nebo umírat a která chce všemi silami udržet to, co jsme zadarmo nedostali – naši svobodu a náš československý stát.

Ministr národní obrany ve Staňkově při příležitosti Holdu československé armádě přednesl slavnostní projev, ve kterém vzpomněl na prezidenta Masaryka, který nás učil velikému evangeliu míru, o kterém dnes hovoří i prezident Beneš a další představitelé našeho státu. Evangelium míru je program pacifistů, ale neznamená mít založené ruce v klíně, nic nedělat a čekat, jak se události vyvinou. Tento stát svobody, který nám zadarmo nikdo nedal, musíme dobudovat a udržet za všech okolností. Je třeba ukázat těm, co nás nemají rádi, že jsme tady a že by nebylo lehké nás odstranit.

Ačkoli je Machník republikán, zdůrazňuje, že není doba na vystupování jménem svých stran. Je třeba si připomínat, že musíme tvořit jednu stranu, jejímž programem je zajištění a udržení státu a jeho klidného vývoje. Náš stát má výbornou ústavu, chce vládnout spravedlivě a diskutovat o společném soužití. Nebude ale diskutovat o tom, co by se mohlo dotknout integrity a suverenity našeho státu a jeho hranic.

Dosavadní stav ale není takový, jak bychom si přáli. Jednání se vlečou a my musíme mít pevné nervy. Ministr Machník věří, že je máme a že vydržíme. Těší ho přízeň lidí, věrnost a jednotnost československého národa. Při mobilizaci v květnu 1938 jsme ukázali našim přátelům i nepřátelům, že naše armáda je jednou z nejlepších z celého světa. Nevymizel z nás husitský duch a jako jsme za republiku dovedli bojovat a umírat, dovedeme ji ubránit. Machník žádá občany celé země o svornost, nabádá je, aby drželi pohromadě, protože to naše země potřebuje. V závěru dodává: „Československo nechtělo a nechce nikoho napadat, ale bude-li napadeno, bude se bránit“ (Staňkovsko 3. 9. 1938: 1).

7.4 Události po Mnichovu 1938

Dne 29. září 1938 se sešli v Mnichově Chamberlain, Daladier, Hitler a Mussolini a o půlnoci podepsali prohlášení, podle něhož byla stanovena čtyři pásma, která mělo od 1. října Československo vyklidit. 4. října jmenoval prezident novou vládu a 5. října abdikoval (Dorazil 1997: 367).

Při srovnání českých novin vydávaných po Mnichovu 1938 můžeme zjišťovat opět některé společné rysy. Redaktoři kriticky hodnotí politické události a politickou reprezentaci naší republiky. Jako zradu vidí podepsání Mnichovské dohody našimi spojenci Velkou Británií a Francií. List proto nabádá občany, aby se obrátili do budoucnosti a věřili v sílu českého národa. Dodatečný zábor chodských vsí vidí jako tragickou událost.

7.4.1 Mnichovská konference 1938

Posel od Čerchova nevyšel tři týdny. Redakce byla nucena pro mimořádné poměry 1. října dočasně zastavit vydávání. Stalo se tak poprvé za šedesát šest let, co Posel vychází (Posel od Čerchova 22. 10. 1938: 1).

Noviny reflektují události září 1938. Rozsáhlý článek s názvem „Zrada a čest“ rozebírá události posledních dní, které autor vidí jako zradu. Český národ byl sveden a podveden. Autor článku připomíná, co k událostem vedlo. Hlavní příčinu vidí ve vzestupu sudetoněmecké strany hnané vpřed podporou Třetí říše. K udržení pořádku byla nucena československá vláda vyhlásit stanné právo. Spojenecké smlouvy nám nepomohly, zradila nás Francie, opustilo Rusko. Mnichovská konference sice zachovala mír, ale utratila Československo. Padla vláda i prezident Beneš. Zrazena byla země česká, „která plnila své poslání státní i lidské, která plnila své smlouvy až do sebeničení“. Proto bylo řečeno v titulu článku „zrada a čest“ (Posel od Čerchova 22. 10. 1938: 1). V závěru článku autor čtenáře a celý český národ burcuje, měli by opět začít spoléhat sami na sebe. Musí se vrátit ke svému národu a pracovat vlastenecky. Hlavní je „mít charakter“.

Dále je v tomto listě historický úvodník Karla Kramáře z 18. října 1936 (uveřejněný tehdy v Národních listech), kde vyslovuje obavu o budoucnost našeho státu.

I vydávání Staňkovska bylo přerušeno na sedm týdnů. V úvodníku rozebírá Jaromír Pilný Mnichovskou konferenci. Hledá příčiny a snaží se je kriticky rozebrat. Nemyslí si, že naši národní katastrofu zavinili jen spojenci, kteří nás zradili, ale hlavně občané našeho státu, kteří nedrželi dostatečně pohromadě.

Další článek seznamuje čtenáře, kterak bylo rozděleno území Staňkovska. Díky okupaci bylo přerušeno přímé železniční spojení Staňkova a Domažlic a silnice vedoucí do Horšovského Týna (Staňkovsko 5. 11. 1938: 1).

Srovnáme-li německý tisk s českým, německý Bischofteinitzer Zeitung na Mnichov a zábor Sudet reagoval ryze pragmaticky a v listu se neobjevily žádné emotivní články. Vzhledem k připadnutí Horšovského Týna a okolí k Německé říši reagoval na novou politickou situaci pouze změnou názvu na Amtsblatt.der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft Bischofteinitz a obsahoval převážně věcné poučky, nařízení a vyhlášky okresního hejtmanství, které tehdy pro danou oblast začaly platit. V novinách se dále objevovaly místní zprávy, kulturní a sportovní rubrika, inzeráty a podobně (Amtsblatt 28. 10. 1938: 1-3).

7.4.2 Vznik strany Národní jednoty

Posel od Čerchova má na titulní stránce rozsáhlý článek s názvem „Národe český“, který tentokrát informuje o rozpuštění většiny politických stran³³ a vzniku nového národního hnutí - strany Národní jednoty. Následují stanovy tohoto hnutí, které se rozhodlo převzít odpovědnost za politický život a vedení nového státu. Hnutí bude vedoucí státní stranou, vytvoří parlamentní většinu a bude stát za národní vládou. Volební řád znemožní drobení politického života a tvoření nových stran. Bude vypracována nová ústava, zahraniční politika se bude orientovat na nejbližší sousedy. Nová strana zasáhne i sociální politiku, školství a veřejný život (Posel od Čerchova 19. 11. 1938: 1).

V čele Národní jednoty stál poslanec Rudolf Beran a hnutí bylo složeno z předsedů předcházejících stran.

³³ Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu, Čs. strana národně socialistická, Čs. živnostensko-obchodnická strana středostavovská, Strana národního sjednocení, Čs. strana lidová a Národní liga.

V této době zasáhla do vydávání novin cenzura. Redakce chtěla čtenáře informovat o stočlenné výpravě z Chodska do Prahy, která se uskutečnila 14. listopadu 1938 a o manifestaci občanů chodských vsí za nedělitelnost republiky 16. listopadu na domažlickém náměstí.³⁴

7.4.3 Zabraní Sudet

Těsně po Mnichovském diktátu 1. října 1938 obsadilo německé vojsko západní pohraničí a přiblížilo se k Domažlicím. Čtvrtek 24. října byl černým dnem v dějinách Chodska. Hitlerovské Německo, na základě dodatečných požadavků, obsadilo osm ryze českých obcí (Český les 2005: 385).

Karel Prach je autorem titulního článku Posla od Čerchova, který nese název „Pláč Chodska“.

*Odňata byla země milovaná, nad níž nebylo krásnější a svobodnější po všech vlastech našeho státu. Vzat lid, jehož krev je z toho srdce statečného, které hrdinsky bránilo meze státu i jazyka. Není slova v naší řeči, které by vyjádřilo potupu a hrůzu, které jsme vydáni. Neporažený národ, než musí snést tuto potupu v tvrdosti svého osudu, byl zasažen přímo v srdce. Ale tento národ chtěl bojovat...*³⁵

Prach dále pokračuje a hovoří o nespravedlivém zabraní Postřekova, rázovité chodské vesnice, Klenčí pod Čerchovem – rodiště Jindřicha Jindřicha, Trhanova, Chodova, České Kubice a Pece (Posel od Čerchova 26. 11. 1938: 1).

V listu je otištěna zpráva ČTK, která informuje o tom, že v pondělí 21. listopadu 1938 se konala v Berlíně mezinárodní komise, kde byla oznámena dohoda mezi německou a československou vládou o určení definitivních hranic mezi Německou říší a Československou republikou.

V komentáři k této informaci se autor pozastavuje nad pojmem „dohoda“ a je si plně vědom rozsahu tohoto pojmu za daných okolností. Věřící, že naše vláda učinila vše, aby zachránila pro republiku ryze české Chodsko, jehož morální význam vysoko převyšuje význam hospodářský (Posel od Čerchova 26. 11. 1938: 1).

³⁴ Příloha 10 Posel od Čerchova – cenzurovaná strana.

³⁵ Příloha 11 Posel od Čerchova – článek „Pláč Chodska“.

V listu se dále dočítáme o průběhu okupace chodských vsí. Rubrika s názvem „Okamžiky“ obsahuje popis okupace na jednotlivých místech. Líčí, jak byla sňata socha Jindřich Šimona Baara z Výhledů³⁶. Zabrána byla místa silně spjata s historií chodského lidu – poutní místo Dobrá voda či Klenčí. Mnoho přispěvovatelů emotivně líčí vlastní zážitky o okupace Chodsko.

Článek nazvaný „Druhá republika“ je komentářem k nově vzniklému státnímu uspořádání. Dohodou byly našemu zmenšenému státu dány definitivní hranice Běh událostí zanechal v občanstvu nedůvěru k dosavadnímu směru politického vedení. Lidé by měli zanechat nevíry a ohlédnout se k uskutečňování programu strany Národní jednoty. Bývalé strany měly pěkné programy, které lahodily našemu rozumu i srdci, ale politická praxe byla programu podobná jako „žížala lvu“. Sloučení starých stran v novou je občany sledováno a strana Národní jednoty se nám bude líbit jen tehdy, když z ní zmizí ti, kteří stáli v čele dosavadních stran a kteří nemohou plnit úkoly, před které jsou postaveni. Náš nový stát se bude ubírat směrem „silné ruky“, po kterém jsme volali hned po Mnichovském rozhodnutí. Pražští představitelé užívají pojmu „demokracie autoritativní“ to jest diktatura veřejného zájmu. V zájmu zachování demokracie je vedle strany národní jednoty organizována opoziční strana Národní práce s jádrem bývalé sociální demokracie.

Chceme-li autoritativní vládu na dobu ne krátkou, není nám jedno, kdo bude mít neomezenou moc a proto nechceme v čele kompromitované lidi. „Jestliže je vůbec kdo u nás politicky vyspělý, pak je to právě lid. Už to zdaleka nelze říct o vůdcích. Obě tyto skutečnosti se přec ukázaly v těchto dnech naprosto zřetelně. Jsme pro energickou obnovu státu, pro jednotu českého národa, pro výměnu lidí. A jsme proto, aby visel na šibenici, kdo zradí.“ Toto jsou závěrečná slova článku, jež je signován K. P. (Posel od Čerchova 26. 11. 1938: 2).

³⁶ Výhledy - vyhlídka nad Klenčím pod Čechovem, kde stojí socha Jindřicha Šimona Baara.

7.5 Vyhlášení protektorátu Čechy a Morava 1939

Adolf Hitler přiměl 14. března 1939 prezidenta Háchu k cestě do Berlína, kde byl po půlnoci 15. března předán osud českého národa do Hitlerových rukou. Dne 16. března vydal Hitler na Pražském hradě výnos o zřízení Protektorátu, podle něhož skutečným správcem zbývajících území Čech a Moravy byl protektor jmenovaný Hitlerem (Dorazil 1997: 368).

Po vyhlášení Protektorátu redaktoři už moc optimismu nesdíleli a do novin už značně zasáhla cenzura. Posledním velkým vzepřením chodského lidu byla již dříve zmíněná pouť na Vavřínečku, o které podal list podrobnou zprávu.

Vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava bylo hlavním tématem vydání Posla od Čerchova. Uveřejněna byla i „Nová úprava našeho poměru“, úřední oznámení, že Adolf Hitler podepsal 16. března 1939 na Pražském hradě výnos o Protektorátu Čechy a Morava.

Pod tímto výnosem je děkovný článek Národní jednoty s názvem „Českému národu“. Národní jednota v něm žádá loajální a poctivou spolupráci s „naším velkým sousedem“, abychom si zajistili svébytnost národa, jeho kulturní, hospodářské a mravní hodnoty.

V úvodníku „Protektorát Čechy a Morava“ autor opět připomíná, že naše politika orientovaná na Anglii a Francii měla katastrofální následky. Věří, že se obnoví spolupráce našeho národa s národem německým, jako tomu bylo v minulých dobách a domnívá se, že „je lepší pracovat spolu nežli bojovat spolu, lepší žít než umírat.“

V čísle je uveřejněn projev prezidenta republiky Emila Háchy, který přednesl v rozhlase. V závěru tohoto projevu Hácha nabádá celý národ ke klidu a „společné poctivé a tvořivé práci“.

Prohlášení Českého národního výboru je taktéž součástí tohoto čísla. Tato organizace nabádá občany k definitivnímu odstranění dosavadní zatřpklosti k Německé říši. Národy žily po staletí v nejtěsnějších kulturních a hospodářských vztazích. Cestu k tomuto soužití započal již náš světec sv. Václav. Český národní výbor proto bude chtít obnovit tuto osvědčenou cestu (Posel od Čerchova 18. 3. 1938: 1).

7.6 Vavřinecká pout' 1939

Začátek okupace je charakterizován snahou českých občanů demonstrovat na velkých shromážděních odpor proti nacistické okupaci. Jednou z nich byla i pout' v srpnu 1939 na Vavřinečku, která si vzápětí vysloužila pomstu okupantů. Bohumil Stašek a někteří představitelé města byli zatčeni (Český les 2005: 386).

Tématem Posla od Čerchova je právě tato událost, která měla takřka národní charakter. Zúčastnilo se jí přes sto tisíc poutníků z celé republiky a do Domažlic bylo vypraveno dvacet devět zvláštních vlaků. Hlavní práce spočívala na vládním komisaři Kalandrovi, který po poradě s církevními institucemi řídil veškeré práce. Na celé akci se podíleli i členové různých spolků. Církevních obřadů se zhostili místní kněží a kázání pronesl i kanovník vyšehradské kapituly Bohumil Stašek

Pout' měla mnoho kladných ohlasů, vznikla filmová i rozhlasová reportáž. Ačkoliv do Domažlic dorazilo několik tisíc autobusů, motorek a aut, nedošlo k žádné škodě. Město bylo krásně vyzdobeno a hostince a hotely plnily dobře svoji povinnost. Odhaduje se, že ve městě zůstalo kolem dvou milionů korun.

Na titulní stránce čísla je přetištěno kázání Bohumila Staška, ve kterém hovoří k poutníkům, aby načerpali sílu a povzbuzení pro národní život. Měli by věřit v Boha, ať se děje cokoli. I sedlák Jan Sladký Kozina věřil, že pán Bůh neopustí chodský kraj (Posel od Čerchova 19. 8. 1938: 1). Stašek říká, že „smutný čas ukázal se na obloze, zahalily ji černé mraky“. Zdá se, že nastaly doby, kdy pukají a lámou se světové řády a nás svírá úzkost, aby v tomto světovém zemětřesení nerozpadl se náš domov, naše drahá země. Musíme proto pevně věřit – v sebe, v národ, v budoucnost a především v Pána Boha, který náš národ v nejhroznějších dobách udržel, zachoval a požehnal. Jistě jej vyvede i z dnešních hrozných nebezpečí a povede na cestu, po které bude kráčet ke šťastnější budoucnosti.

Stašek připomíná, že nám bylo slíbeno zachování národní svébytnosti, našeho jazyka, vzdělání a vlastenectví. Závěrem dodává: „Stavme na této půdě a s důvěrou v pomoc Boží budujme naši vlast, aby byla šťastným domovem a otčinou všech věrných Čechů.“

7.7 Život za okupace

Kdyňské noviny byly již v roce 1940 značně ovlivněny nacistickým režimem a objevují se články, které útočí na židovské obyvatelstvo.

7.7.1 Nárůst antisemitských nálad ve společnosti

O tom, že antisemitské nálady prosákly do tisku na Domažlicku se můžeme přesvědčit v článku s názvem „Česká politika a židé“, kde autor doporučuje přísně dodržovat nařízení říšského protektora, které se týká židovského obyvatelstva, a to nejen na úradech, ale hlavně mezi širokou veřejností. V článku se dočítáme, že vliv židů v hospodářství brzdil nás ekonomický vývoj, a proto se musíme bránit a respektovat protižidovská opatření. Zvláště v kultuře a veřejném životě převažovaly neárijské živly, které potlačovaly „zdravé české lidové proudy a pěstovaly směry, které s naším lidovým životem neměly nic společného. Je důležité, aby se občané odklonily od židovských kulturních vlivů, aby zabránily „šíření infekce“.

Odstranění židovských vlivů je prací pro blaho českého lidu. Slabost, osobní sympatie a polovičatost by mohly jen uškodit. Autor se domnívá, že „každý myslící člověk musí přece uznat, že věc židovstva je navždy a nenávratně prohrána“. Článek je zakončen heslem: „Budeme žítí napříště bez židů. Právě tak nejlépe prospějeme našemu Češství“ (Kdyňská stráž 24. 2. 1940: 1).

7.7.2 Výročí vzniku Protektorátu

Redakce otiskla oslavný článek k prvnímu výročí vzniku Protektorátu Čechy a Morava. O tomto smutném okamžiku hovoří autor článku s nadšením, byl to podle něj velice důležitý mezník v dějinách českého národa. Připomíná události, které vyhlášení Protektorátu předcházely – kdy prezident Hácha požádal Hitlera, aby vzal země Čechy a Moravu pod svou ochranu. Obavy o osud českého národa, které měly někteří obyvatelé naší země, se ukázaly jako liché. Říšské vojsko, které vstoupilo na naše území, nepovažovalo české obyvatelstvo za nepřítele. Vznik nového hnutí, Národního souručenství, uvítal národ s radostnými pocity. Autor v závěru článku konstatuje, že za poslední rok se u nás vykonalo více než za deset let. Český národ žije klidně, nemusí

krvácet na válečném poli a tím, že „pracuje klidně a vytrvale na své domácí půdě, tím prospívá celému národu a tím také přispívá svou hřivnou ke konečnému úspěchu Říše“ (Kdyňská stráž 23. 3. 1940: 1).

7.7.3 Německý tisk vydávaný v Horšovském Týně v průběhu války

Horšovskotýnský list Bischofteinitzer Zeitung, jak bylo již zmíněno, v závislosti na připadnutí města a okolí k Německé říši změnil svůj název a list začal být plněn nařízeními a vyhláškami okresního hejtmanství (Amtsblatt 28. 10. 1938: 1).³⁷ Kromě těchto informací přinášely noviny i zprávy z okolí Horšovského Týna, které obsahovaly kulturní a společenskou rubriku a samozřejmě i zprávy ze světa a z válečné fronty.

Tyto noviny neobsahovaly komentáře, které by se vztahovaly k současné politice a válečným událostem. Jejich úkolem spíše bylo krátce a stručně informovat občany o dění ve světě a v okolí. Delší články, které se vztahovaly k válečnému vývoji byly většinou převzaté. Na stánkách tohoto listu byly tištěny i projevy špiček nacistického režimu (Bischofteinitzer Zeitung 13. 7. 1944: 1).

K analýze německého tisku bylo využito několik vydání německých novin, které vycházely v Horšovském Týně v průběhu války.

³⁷ Příloha 16 Amtsblatt der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft Bischofteinitz – titulní strana.

7.8 Osvobození Československa

O osvobození republiky byli čtenáři Domažlicka informováni především pomocí celostátních deníků jako byl demokratický list Dnes či plzeňská Pravda. Noviny obsahovaly zprávy o kapitulaci Německa a na titulní stránce byly uveřejněny fotografie Stalina, Beneše a Roosevelta (Dnes 7. května 1945: 1).

Plzeňský deník Pravda, list komunistické strany Československa čtenáře informoval o osvobození v jednotlivých částech kraje i celé země, o pozemkové reformě, obnovení vyučování. Otiskoval dekrety prezidenta republiky a oslavné články plné vděčnosti Rudé armádě. Dále obsahoval autentické příběhy a zkušenosti lidí se sadismem nacistů (Pravda 1945).

Na Domažlicku vyšlo zvláštní číslo Posla od Čerchova 18. května 1945 (Posel od Čerchova 18. 5. 1945: 1). List čtenáře informuje o ustanovení Národního výboru v Domažlicích.

Článek s názvem „Lide český, drazí spoluobčané“ oznamuje čtenářům, že správa města přešla do rukou Národního výboru, který byl ustanoven legitimními pověřenci za součinnosti vojenského pověřence poručíka Josefa Fahrnera. Národní výbor se ustavil 5. května 1945 a učinil prohlášení, kde děkuje prezidentu Edvardu Benešovi a jeho vládě za to, že měli odvahu odejít za hranice a znovu vybudovat a dát národu nový stát. Připomínají tři velké země: Rusko, Anglii a Ameriku – naše osvoboditele. Národní výbor radostně vítal vojáky americké armády přijíždějící do našeho kraje. Přinesli nový život bez strachu a obav, život, kde budeme opět dýchat a pracovat pro svůj drahý stát.

7.9 Srpen 1968

V šedesátých letech postupně docházelo k uvolňování politického režimu. Postupně začala růst životní úroveň obyvatel, rozkvět zažila kultura, nastal vzestup průmyslové i zemědělské výroby (Housková 1994b: 40-42). Výsledkem obrodného procesu 60. let bylo tzv. Pražské jaro. Nejmarkantněji se toto období projevilo ve sdělovacích prostředcích, a to zrušením cenzury. V květnu 1968 byl na zasedání ÚV KSČ³⁸ přijat Akční program KSČ, který obsahoval plán společenských změn v Československu (Housková 1994b: 47) a Československo nastoupilo cestu reformního socialismu. Tyto snahy však byly záhy potlačeny srpnovou invazí vojsk Varšavské smlouvy. V noci z 20. na 21. srpna 1968 překročila tato vojska naše hranice, přičemž se nestřetla s žádným vojenským odporem a obsadila celou naši zemi (Housková 1994b: 52).

Lidé bezprostředně odsoudili okupaci a žádali odchod těchto vojsk. Proti okupaci se postavila i většina členů KSČ. Objevilo se množství protiokupačních letáků, plakátů a noviny reagovaly vydáváním mimořádných čísel (Housková 1994b: 53-54).

Průběh srpnových dnů 1968 se na Domažlicku příliš nelišil od událostí na celém území Československa. Odpor obyvatel proti vojskům se projevil hlavně ve větších městech, kde byla centra inteligence, studentů a kvalifikovaných dělníků (Český les 2005: 392).

Tato situace donutila OV KSČ³⁹ a ONV v Domažlicích vydat zvláštní čísla listu „Nové Domažlicko“, ačkoli v té době nevycházelo. Noviny nejsou číslovány, ani u nich není uveden datum vydání. Jednalo se vždy o jeden cyklostylovaný list.

Na titulní stránce listu jsou dvě chodská přísloví „Právo i v pekle zvostane svatý“ a „Hajci každýj spravuje sám sebe, má svýho dost“, která výstižně charakterizují tehdejší náladu ve společnosti.

List čtenáře informuje o tom, že plénium OV KSČ v Domažlicích, které se sešlo 25. srpna 1968, neustoupí od cesty nastoupené v lednu 1968 (Nové Domažlicko 1. vydání 8/1968: 1).⁴⁰

³⁸ ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa.

³⁹ OV KSČ – Okresní výbor Komunistické strany Československa.

⁴⁰ Mimořádná čísla Nového Domažlicka ze srpna 1968 jsou nedatovaná a nečíslovaná, je možné se v nich orientovat pouze dle obsahu.

Dále noviny informují o návštěvě okupantů na OV KSČ v Domažlicích, kam přišla velice početná skupina sovětských velitelů a požadovala vodu, budovu pro velitelství a strhání hesel a plakátů „hanobících“ Sovětský svaz. Postoj vedoucích pracovníků celého okresního výboru strany zůstal nekompromisní. Vojákům byly sice vyhrazeny čtyři studny na čerpání vody, byl to však zdánlivý ústupek, jelikož sovětská vojska bez dohledu našich orgánů čerpala pitnou vodu přímo ze zdrojů, což mohlo vážně ohrozit životy našich občanů (možnost epidemie). Sovětská vojska se snaží různými úskoky získat průkazný materiál o existenci kontrarevoluce v ČSR. Nalepují na kapoty vozů protisovětská a protisocialistická hesla. Dále okupanti úmyslně rozhazují munici po silnici a tak redakce nabádá občany, aby ji nesbírali – jedná se o provokaci.

Na druhé stránce tohoto vydání jsou vytištěna protiokupační hesla – v češtině a v azbuce (Nové Domažlicko 1. vydání 8/1968: 2):

Člověka je možno zničit, ale nikdy porobit.

Myšlení je produktem mozku. - B. Engels.

Přemýšlíte, okupanti?

Existují ostudná vítězství. - K. Čapek

Co dělat? - V. I. Lenin

Jed'te domů!

Prověřeno – kontrarevoluce tady není.

TASS⁴¹ je lepší než Goebbels.

Po jednání našich vládních představitelů v Moskvě byl 26. srpna podepsán tzv. Moskevský protokol, který nařizoval zastavení reformních kroků v Československu (Housková 1994b: 55).

⁴¹ TASS – Sovětská tisková agentura..

Další číslo Nového Domažlicka vyšlo po mimořádné schůzi ONV v Domažlicích 28. srpna 1968 a je zde uveřejněno prohlášení rady ONV v Domažlicích o stanovisku, které zaujala k naší vnitropolitické situaci po skončení jednání v Moskvě. S pohnutím a bolestně vyslechli slova prezidenta republiky Ludvíka Svobody a vedoucího tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka a berou je jako výsledek nerovného jednání a tvrdé reality vyplývající z mocenského postavení našeho partnera. Avšak byli si vědomi toho, že naši představitelé udělali vše, co bylo možné, aby se v budoucím boji znovu upevnila naše suverenita a mohl být rychle „normalizován“ vývoj socialismu u nás, socialismus československý, humanitní, odpovídající demokratickým tradicím a tužbám našeho lidu“.

V minulých dnech pevně stáli na stanovisku našich státních orgánů a vyjadřovali plnou důvěru a podporu Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi, Smrkovskému a nadále je uznávali jako legální představitele. ONV je přesvědčen, že k normalizaci našeho politického a hospodářského života není zapotřebí přítomnost cizích vojsk na našem území a chce vytvořit ve spolupráci s občany podmínky pro jejich urychlený odchod. (Nové Domažlicko 2. vydání 8/1968: 1)

V roce 1969 se život v Československu „normalizoval“, reformní síly byly oslabeny a život v zemi se vrátil do „starých kolejí“ – před rok 1968.

7.10 Sametová revoluce 1989

Pád komunistických vlád v okolních zemích přispěl i ke konci totality v Československu. Dne 17. listopadu 1989 proběhla v Praze manifestace studentů ku příležitosti vzpomínky na 17. listopad 1939. Do ulic vyšlo několik tisíc studentů, průvod se vydal na Václavské náměstí, kde chtěli studenti manifestovat u sochy sv. Václava. V průvodu skandovali hesla, vyzývali ke svobodě a demokracii. Ke studentům se přidali i stovky dalších občanů. Dav lidí byl však zastaven příslušníky pořádkových sil, kteří demonstranty fyzicky napadli (Housková 1994b: 76). Další den vznikl první stávkový výbor, v divadlech se nehrálo a ustavilo se Občanské fórum, jehož cílem bylo vybudování demokratického a svobodného státu (Housková 1994b: 77).

V pondělí 20. listopadu se sešli studenti vysokých škol, kteří žádali prošetření událostí 17. listopadu. Další den stávkovaly téměř všechny vysoké školy a 27. listopadu se konala generální stávka, která se stala všeobecným referendem, v němž obyvatelstvo vyslovalo podporu požadavkům Občanského fóra. V dalších dnech se uskutečnilo mnoho jednání představitelů Národní fronty a Občanského fóra (Housková 1994b: 79), byla sestavena nová vláda, prezident Husák rezignoval a novým prezidentem se stal Václav Havel.

Na tyto události reagoval se zpožděním i domažlický tisk.

Článek s názvem „Naše mládež je odvážná“ napsaný 24. listopadu 1989 informuje čtenáře o postojích studentů a celkové atmosféře na středních školách v okrese. Studenti se zachovali dle hodnocení redakci rozvážně a uvážlivě a většinou podpořili stanovisko Socialistického svazu mládeže, který požadoval důkladné prošetření zásahu bezpečnostních sil. Všechny školy odmítly stávku jako prostředek nátlaku. Na většině škol vedli učitelé se žáky dialog.

Na domažlickém náměstí probíhaly manifestace, zprvu byli účastníky mladí lidé, v dalších dnech se přidávali i lidé starší. Na náměstí se diskutovalo, skandovalo, četla se různá provolání a prohlášení. Se shromážděním diskutovali členové OV KSČ, předseda ONV a MěstNV. Část lidí se prohlásila za Občanské fórum (Nové Domažlicko 23. 11. 1989: 1).

Dvě zasedání ÚV KSČ, změny na nejvyšších funkcích, celodenní přenosy Československé televize ovlivnily postoje lidí natolik, že v pondělí šli do stávky. Na

domažlické náměstí přišlo přes tři tisíce lidí, základ tvořili studenti gymnázia, zdravotní a ekonomické školy v doprovodu svých učitelů. Manifestace se zúčastnily i početné kolektivy ze závodů a organizací a příslušníci inteligence. Četla se různá provolání, svědectví z Prahy a vystoupilo i několik zástupců stávkových výborů. Manifestovalo se i v Horšovském Týně a Staňkově. Stávka zasáhla takřka celý podnik LIAZ v Holýšově a stádkovalo se i ve Kdyni. V Poběžovicích a Hostouni se veřejná shromáždění nekonala (Nové Domažlicko 23. 11. 1989: 2).

Další číslo ze 7. prosince 1989 stále ještě nese heslo „Proletáři všech zemí, spojte se!“ Na titulní stránce se objevuje informace redakční rady, ve které jsou zastoupeni vydavatelé, společenské organizace a přední dopisovatelé. Tato rada se schází jednou do měsíce. Vzhledem k nové politické situaci se bude složení rady měnit a rozšiřovat o nové členy.

V komentáři k aktuálnímu dění se hovoří o tom, že v pátek 1. prosince 1989 odpoledne proběhlo na ONV Domažlice první společné jednání mezi představiteli Okresního národního výboru a zástupci Občanského fóra. Při tomto jednání požádali zástupci OF představitele ONV, aby zaujali stanovisko k otázkám, které jim předložili. Bylo přijato prohlášení, ve kterém OF i ONV vyzývají občany k odpovědnému chování, které nebude v rozporu se zásadami humanismu a demokracie (Nové Domažlicko 7. 12. 1989: 1).

List informuje o vzniku nové iniciativy s názvem „Klub nezávislé inteligence“, který bude sdružovat osoby, které nejsou a nebyly příslušníky žádné politické strany a vzniku Klubu pro socialistickou přestavbu „OBRODA“, který bude spolupracovat s Klubem nezávislé inteligence a OF při prosazování všech oprávněných požadavků v souladu s jejich programovým zaměřením. V tomto vydání se objevuje mnoho prohlášení, jak jednotlivců, tak zástupců různých průmyslových podniků, kteří vyjadřují podporu nově vzniklému Občanskému fóru a odsuzují tvrdý zásah pořádkových sil proti studentům 17. listopadu 1989 (Nové Domažlicko 7. 12. 1989: 2).

Následující číslo, vydané 14. prosince 1989, již v záhlaví nemá heslo „Se sovětským časem...“. Opět informuje čtenáře o schůzce zástupců OF a ONV Domažlice, která se uskutečnila 1. prosince tohoto roku. Zástupci OF ocenili, že ONV zabránil vydání Nového Domažlicka dne 30. listopadu 1989, kde mělo být otištěno nevhodné a neodpovídající provolání Okresního výboru KSČ. Představitelům ONV byly předloženy otázky a byly vyzváni, aby k nim zaujali své stanovisko, které budou ochotni zveřejnit.

Otázky, které předložili zástupci OF představitelům ONV Domažlice, se týkali především spolupráce s OF, jejich členství v KSČ a zároveň činnosti na ONV, vedení dialogu mezi jednotlivými zástupci a přijetí společného prohlášení, v němž by se obě strany distancovaly od projevů nesnášenlivosti, osočování a hrozeb občanům.

ONV mohlo k některým otázkám zaujmout stanovisko až po projednání v plénu, v některých otázkách se vyjádřili členové pouze za svoji osobu. Zástupcům OF však byla přislíbena materiální pomoc.

Občanské fórum sídlilo na domažlickém náměstí v Sokolském domě, kde pracovalo i koordinační centrum pro celý okres (Nové Domažlicko 14. 12. 1989: 1). Zástupci z celého okresu se sešli 14. prosince a rozhodli, aby i jejich jménem mluvili při celookresních záležitostech mluvčí OF Domažlice. Zároveň se shodli, že podpoří kandidaturu Václava Havla na funkci prezidenta republiky (Nové Domažlicko 14. 12. 1989: 4).

Redakce informuje čtenáře, že v rámci listu funguje nová redakční rada, kde jsou nově, kromě členů KSČ, i nestraníci a členové Československé strany lidové a Československé strany socialistické. Jelikož nastaly ve společnosti velké změny, nechce redakce stereotypně setrvávat v zaběhnuté formě i obsahu okresních novin. Proto žádá čtenáře, aby sami navrhli, jak by se měly okresní noviny jmenovat a jakou barvu by mělo mít jejich záhlaví. Na oplátku redakce nabízí objektivní informace, prostor pro názory zástupců všech občanských iniciativ, stran i nestraníků. Noviny chtějí ctít etiku lidských práv a redaktoři jsou přesvědčeni, že osobní spory či jednostranné neobjektivní tvrzení na stránky novin nepatří (Nové Domažlicko 14. 12. 1989: 4).

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo podat ucelený obraz o vývoji tisku na Domažlicku a analyzovat regionální noviny na základě místních či celonárodních událostí. Vzhledem k tomu, že toto území bylo před druhou světovou válkou dvojjazyčné, vycházely zde noviny české a německé.

První noviny začaly v Domažlicích vycházet v 70. letech 19. století a velký podíl na jejich vydávání měla rodina Prunarů. Jednalo se o český list „Posel od Čerchova“, který informoval čtenáře o dění na Domažlicku. Nedlouho poté se objevily první noviny na Horšovskotýnsku, které bylo v té době ještě samostatným okresem. Byly to německé noviny, jelikož Horšovský Týn a okolí byl osídlen převážně německým obyvatelstvem.

První noviny obsahovaly hlavně zábavné čtení, různé fejetony a příběhy na pokračování.

Roku 1918, se vznikem Československa, se objevuje i řada dalších časopisů, převážně školních či zájmových. Ve 20. letech se v Domažlicích objevila konkurence „Posla o Čerchova“, týdeník „Domažlické noviny“. Za první republiky se začaly vydávat noviny i v dalších městech regionu, ve Kdyni a ve Staňkově a jednalo se o česky psaná periodika.

Všechny české listy postupně zanikly po vzniku Protektorátu. V Horšovském Týně, který připadl k Německé říši, vycházel list, který byl úředním nacistickým orgánem a byl vydáván až do konce války.

Po osvobození Československa byla snaha o obnovení „Posla od Čerchova“, avšak nedošlo k němu. Zajímavostí je, že ve staňkovské tiskárně krátce vycházel i list americké armády, která tam pobývala.

Rok 1948 měl zásadní vliv na charakter novin. Politické týdeníky byly nahrazeny zemědělskými a družstevními novinami, které podporovaly kolektivizaci zemědělství a informovaly čtenáře o plnění plánu, kladly příklady dobrých zemědělců a upozorňovaly na zemědělce špatné.

V 60. letech, kdy došlo ke sloučení okresu Horšovský Týn a Domažlice, začal vycházet společný týdeník informující čtenáře o dění na okrese. Tento list vznikl pod dohledem příslušných komunistických orgánů a nadále v něm bylo možné nalézt informace o socialistických závazcích a plnění plánu. V bouřlivých dnech srpna 1968 vyšla i mimořádná čísla tohoto listu. „Nové Domažlicko“ vycházelo prakticky beze

změny až do konce roku 1989. Politické události měly opět vliv na obsah novin, změnila se i redakce a noviny už nebyly pod dohledem cenzury. Týdeník tohoto formátu vychází na Domažlicku prakticky dodnes. Současně s ním je na Domažlicku vydáván i deník a řada dalších měst a obcí vydává svůj vlastní list, který vychází převážně jednou měsíčně a informuje občany o dění v dané obci.

Bylo zajímavé pozorovat, jak velký vliv měla politická situace na zprávy v regionálním tisku. Vznik Československa byl přijat opravdu s nadšením. Před vypuknutím druhé světové války byl lid odhodlaný bojovat a bránit naši republiku. Z novin, které byly vydávány po Mnichovské dohodě, je cítit smutek z toho, že jsme naši zemi neubránili a vydali ji bez boje. V zápětí se opět objevují články, které burcují český národ k víře v lepší zítřky. Po vyhlášení Protektorátu už redaktoři tolik optimismu nesdíleli, v některých novinách se objevily i útočné články na židovské obyvatele žijící v tomto kraji.

Při srovnání českého a německého tisku lze najít shodu pouze v tradičních rubrikách (kultura, společenská rubrika, místní události, inzeráty). Zatímco české listy jsou po vyhrocených událostech plné emotivních komentářů, německý tisk se takovýchto projevů zdržoval.

Summary

The aim of this thesis was to offer some information about the history of the printed media in the region of Domažlice and the analyses of regional newspapers on the basis of local and regional events. Considering the fact, that this area was bilingual before the World War II., the Czech and German newspapers were printed there. Except a political weekly newspapers, which advocated interests of their parties, there were published various school and club magazines.

During the World War II there was edited just one kind of the newspapers – Germany journal dedicated to the region of Horšovský Týn. After the war, there were edited newspapers with totally different character than before. Political weekly newspapers were replaced by a collective-farm journal or company journal. In the 60' the tradition of weekly newspapers was restored, These newly published newspapers informed the readers about the events in this region. Newspapers of this character and topic are published practically up to present day.

It was interesting to explore how the political situation influenced the news, which were presented in these newspapers.

I believe, that this thesis is able to give you a competend view of the press, which was edited in the region of Domažlice.

Literatura

- Bretlová, M. a kol.: *Historie a současnost podnikání na Domažlicku*. Žehušice: Městské knihy s. r. o., 2006.
- *Český les*. Praha: Baset, 2005.
- David, P.: *Chodsko-Domažlicko; Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku*. Praha: S&D, 2009.
- Davidová, I.: *100 let místní dráhy Staňkov – Poběžovice*. Plzeň: Spolek přátel místních drah. 2000.
- Dorazil, O.: *Světové dějiny v kostce*. Vimperk: Papyrus; Rudná u Prahy: JEVA, 1997.
- Fabian, F.: *Bibliografie časopisů západočeského kraje*. Plzeň: Krajské nakladatelství, 1961.
- Gryc, S., Kuneš, V., Thomayer, L.: *Paměť domů*. Město Horšovský Týn, 2005.
- Gryc, S., Kuneš, V., Thomayer, L.: *Žili v Horšovském Týně*. Město Horšovský Týn, 2002.
- Housková, H., Podlešák, J.: *České a slovenské dějiny v letech 1900 – 1945*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, 1994a.
- Housková, H., Podlešák, J.: *České a slovenské dějiny v letech 1945 – 1989*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, 1994b.
- Pikhart, F.: *Domažlice včera, dnes a zítra*. Domažlice: MNV, 1971-1972.

- Procházka, Z.: *Český les – Domažlicko, historicko-turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1992.
- Procházka, Z.: *Domažlice – Historicko-turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1993.
- Procházka, Z.: *Domažlicko a Kdyňsko – Historicko-turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1996.
- Procházka, Z., Kondrys, A.: *Horšovskotýnsko – Historicko-turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1998.
- Procházka, Z.: *Domažlice na historických vedutách, fotografiích a pohlednicích*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006.
- Steinbachová, V.: *750 let Staňkova – Historie a současnost města*. MěstNV Staňkov, 1983.
- Vykoupil, L.: *Slovník českých dějin*. Brno: Julius Zirkus. 2000.

Internetové zdroje

- Cvačka. In *Online katalog* (online). Domažlice: Městská knihovna Boženy Němcové (cit 2010-03-12). Dostupné z WWW <<http://www.mekbn.cz/?page=onlinekat>>.
- Institut terezínské iniciativy. *Židé v sudetech* (online). 2001- (cit.2009-05-22). Dostupné z WWW <http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/1998/03/sudety>.
- Portál veřejné správy České republiky. *Město Horšovský Týn* (online). 2003-2010 (cit. 2010-04-10). Dostupné z WWW <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/696?kam=obec&kod=553671>.
- Prach. In *Online katalog* (online). Domažlice: Městská knihovna Boženy Němcové (cit 2010-03-12). Dostupné z WWW <<http://www.mekbn.cz/?page=onlinekat>>.
- Prunar. In *Online katalog* (online). Domažlice: Městská knihovna Boženy Němcové (cit 2010-03-12). Dostupné z WWW <<http://www.mekbn.cz/?page=onlinekat>>.
- VLTAVA-LABE-PRESS, a.s. *Domažlický deník* (online). 2000-2009 (cit. 2009-05-20). Dostupné z WWW <<http://www.vlp.cz/cz/vydavane-tituly/regionalni-deniky/denik-zapadni-cechy/domazlicky-denik.html>>.

Periodika

- Amtsblatt der Landrates des Kreises Bischofteinitz. 25. 3. 1939, roč. 1939, č. 12.
- Amtsblatt der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft Bischofteinitz. 28. 10. 1938, roč. 1938, č. 1.
- Amtsblatt der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft Bischofteinitz. 24. 11. 1938, roč. 1938, č. 5.
- Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten. 4. 8. 1900, roč. 13, č. 32.
- Bischofteinitz- Staaber Bezirks Nachrichten. 11. 8. 1900, roč. 13, č. 33.
- Bischofteinitzer Zeitung. 13. 7. 1939, roč. 9, č. 28.
- Bischofteinitzer Zeitung. 13. 7. 1944, roč. 14, č. 28.
- Bekanntmachungsteil des Landrates des Kreises Bischofteinitz. 29. 6. 1939, roč. 1939, č. 26.
- Dnes – demokratický list. 7. 5. 1945, č. 3.
- Domažlické noviny. 30. 4. 1874, roč. 2, č. 18.
- Kdyňská stráž. 24. 2. 1940, roč. 13, č. 4.
- Kdyňská stráž. 23. 3. 1940, roč. 13, č. 6.
- Posel od Čerchova. 26. 8. 1882, roč. 11, č. 35.
- Posel od Čerchova. 2. 7. 1938, roč. 67, č. 26.
- Posel od Čerchova. 22. 10. 1938, roč. 67, č. 39-42.
- Posel od Čerchova. 19. 11. 1938, roč. 67, č. 46.
- Posel od Čerchova. 26. 11. 1938, roč. 67, č. 47.
- Posel od Čerchova. 18. 3. 1939, roč. 68, č. 11.
- Posel od Čerchova. 19. 8. 1939, roč. 68, č. 33.
- Posel od Čerchova. 18. 5. 1945.
- Pravda. 1945, roč. 1.

- Staňkovsko. 19. 3. 1938, roč. 13, č. 19.
 - Staňkovsko. 16. 7. 1938, roč. 13, č. 35.
 - Staňkovsko. 28. 8. 1938, roč. 13, č. 41.
 - Staňkovsko. 3. 9. 1938, roč. 13, č. 42.
 - Staňkovsko. 5. 11. 1938, roč. 13, č. 44.
-
- Nové Chodsko. 30. 11. 1918, roč. 1, č. 1.
-
- Nové Domažlicko. 1 vydání 8/1968.
 - Nové Domažlicko. 2 vydání 8/1968.
-
- Nové Domažlicko. 9. 2. 1989, roč. 20, č. 7.
 - Nové Domažlicko. 23. 11. 1989, roč 20, č. 49.
 - Nové Domažlicko. 7. 12. 1989, roč 20, č. 50.
 - Nové Domažlicko. 14. 12. 1989, roč. 20, č. 51.
-
- Nové Domažlicko. 31. 3. 2010, roč. 4, č. 13.

Seznam příloh

- 1 Mapa Domažlicka
- 2 Mapa Horšovskotýnska
- 3 Prunarova tiskárna a knihkupectví
- 4 Karel a Emanuel Prunarovi
- 5 Mitznerova tiskárna v Horšovském Týně
- 6 Domažlické noviny – titulní strana
- 7 Domažlické listy – titulní strana
- 8 Domažlické noviny – titulní strana
- 9 Posel od Čerchova – titulní strana
- 10 Posel od Čerchova – cenzurovaná strana
- 11 Posel od Čerchova – článek „Pláč Chodska“
- 12 Kdyňská stráž – titulní strana
- 13 Staňkovsko – titulní strana
- 14 Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten – titulní strana
- 15 Bischofteinitzer Zeitung – titulní strana
- 16 Amtsblatt der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft Bischofteinitz – titulní strana
- 17 The Blue Star – titulní strana
- 18 Zemědělský zpravodaj Horšovskotýnska – titulní strana
- 19 Nové Domažlicko – titulní strana

1 Mapa Domažlicka

Procházka, Z.: *Domažlicko a Kdyňsko - Historicko turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1996.

2 Mapa Horšovskotýnska

Procházka, Z.: *Horšovskotýnsko – Historicko-turistický průvodce*. Domažlice:
Nakladatelství Českého lesa, 1998.

3 Prunarova tiskárna a knihkupectví

Dům se nachází na domažlickém náměstí a v současné době v něm sídlí Chodské knihkupectví.

Foto: Procházka, Z.: *Domažlice na historických vedutách, fotografiích a pohlednicích*.
Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006.

4 Karel a Emanuel Prunarovi

Foto: Procházka, Z.: *Domažlice na historických vedutách, fotografiích a pohlednicích*.
Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006.

5 Mitznerova tiskárna v Horšovském Týně

Budova bývalé tiskárny dnes slouží jako internát SOŠ a SOU v Horšovském Týně.

Foto: Jana Vobrubová

6 Domažlické noviny – titulní strana

Domažlické NOVINY.

Vychází každý čtvrtek o 7 hodině ráno.

Předplatné pro Domažlice:
čtvrletné 1 zl.
půlletní 2 „
celoroční 4 „

s poštou:
čtvrletné 1 zl. 20 kr.
půlletní 2 „ 40 „
celoroční 4 „ 80 „

Jednotlivá čísla po 10 kr.

Redakce a administrace nachází se v knižkupectví J. Pelnaře v Domažlicích. Všecké dopisy redakci i administraci budíž frankovány.

Reklamae netřeba pečeti ani frankovat.

Předplatné peníze přijímá administrace.

Inzeráty počítají se co nejlevněji.

Týdeník pro potřeby obecné a společenské, pro poučení a zábavu.

Číslo 18. V Domažlicích, dne 30. dubna 1874. Ročník II.

Čert mi dal mámu!

(Obrázek ze života.)

V Dlouhé Lhotě na panství Strašickém žila před lety po smrti sedláka Bláhy jeho vdova. Ačkoliv ovdivěla jsouc ještě mladá a ze všech stran se jí ženichové nabízel, zůstala přece sama se svým chlapcem, pro kterého hospodářka a jemuž statek novým sňatkem ztenčiti nechťela. Když byl syn dorostl, toužila konečně po odpočinku po tolika letech starosti a práce, jež samojediná na bedrách svých nesla a mladý sedlák dychtil neméně po samostatnosti, by konečně se stal sám hospodářem na místě staré hospodyně. Odevzdala tedy statek svému „jedináčku“ a šla ra „výměnek“, který pro uvarování všeho nedorozumění a všech možných pádů soudně si zjistiti dala.

Nějaký čas bylo na statku vše v pořádku. Paní máma na výměnku a mladý sedlák na statku snášeli se co nejlépe a denně radil se syn s matkou o záležitostech domácích. Konečně se sedlák oženil. Mladá selka přivedla do domu novou vládu a hromobiti počalo. „Stará tchyně a mladá nevěsta“, jest prastará písnička, která má tisíc not — pod jednou střešinou je to muzika nejkrásnější, při které se má nejhůře syn, který přichází z bláta do louže — od matky k ženě.

Ostatně nejsou i starí prosti vši viny a často jest „výminkář“ horší než stále ubytování pěti dragounů. To i ono se starému neb staré nelíbí, zvláště ty novoty nemůže vystat a jestliže studna mohla padesát let stát bez vroubení a nic se nestalo, leč že každoročně několik kuřat a bančat a někdy nějaké to se-

látka tam padlo a se utopilo — nač potřebuje dělat ta mladá selka hned takový náklad a pořídí hned nové vroubení ze samých kvadrů!

Ve Lhotě nebylo jinak. Čas od času bylo s tím výměnkem stále háfe. Tu se neuvedlo žito, tu zrostla pšenice, tu přišly kroupy a daně pořádě stejné a výměnek pořádě tentýž.

Jak známo jest stokráte snáze brát než dávat a o pravdivosti přísloví toho přesvědčila se i vdova po sedláku Bláhovi v Dlouhé Lhotě, neboť aniž se nadála, nedostávala od sedláka — nic.

Nezbylo tedy vdově jiné pomoci než že se jedné neděle sebrala a do Strašic k panu vrchnímu vypravila. Tam udala vše v protokol a syn i matka byli předvoláni na úřad.

Úřední obsílka nahnala synu konečně strachu, více než matky bál se přísného a spravedlivého vrchního, který na celém panství znám byl co muž poctivý, spravedlivý a přísný. Od té doby byl k matce samá láska, na rukou by ji byl nosil, po každé, když vrtěl, poslal ji čerstvého podmáslí — a prosil matku, by žalobu naň zpět vzala. Matka milovala syna svého nade vše jako každá matka a ta byla jediná její slabá stránka. Odpustila synu, který se polepšit přislíboval a jako na důkaz hned dva korce pšenice matce odměřiti dal, které ona z velkomyslnosti nepřijala a odstoupila od žaloby.

Ještě neminul týden a sedlák byl opět ten starý, k matce se choval příkře, výměnek neodváděl v čas a když jej zato stará matka plísnila, přišlo to k hádce při které, an matka opětně žalobou hrozila, syn jí dvéře ukázal a ze světnice vystrčil.

FEUILLETON.

Všechno zlo ve světě nemohli si lidé jinak vysvětliti, než že toto zlo personifikovali a tak povstal Tyfon, satan, ďábel čili pomluvač a čert, kterýž následní, co se kmene týče, jest slovanského původu. Abychom úplnou pravdu rekli, jest on prastarý produkt Chalduův, od nichž k židům a křesťanům přišel a v římských Faurech, v řeckých Satyrech a v afrických velkých opicích vlastní bratry spatřil. Že poustevníci poukát v opicích čerta viděli, nelze se nám pranic diviti, když uvážíme, že rozohněná fantazie i tam něco vidí, kde nic není; kolik prázdných hlav nepovažovalo se již za filosofy? Takové qui pro quo nalezáme u pověstného španělského reka Don Quixota, jenž obyčejné vesnické krémy za zámky pokládal a větrné mlýny za obry.

Že jsou čerti černí, ví již každé dítě, které si počíná míčem hrát. U nás Slovanů již za pradávných

časů nazýval se dobrý duch bělboh, zlý pak černoboh, jehož jsme později pokřtili čertem. Avšak ne všickni čerti jsou černí, jak by se obyčejný člověk domnívali mohl, nýbrž jako rozeznáváme několik druhů čertů co do taškárství, tak jsou i zvláštní speciality co do barvy. U Negrů jsou čerti zcela bílí, což nám Evropanům k veliké úti neslouží, a není pochybnosti, že si vzali za model ony čisté duše, které na nich do nebe volající bestialnosti páchaly.

Nejohrovnější a nejnebezpečnější ze všech čertů jsou ti tak zvaní strakati, kteří každou tvářnost na se berouce, co dokonali lotři a darebáci na tento svět chodí a nás ubohý lid souží a klamou. Trocha ponětí o takovém strakatém čertu můžeme si udělat, představíme si člověka, o němž říkáme, že je jako chamelion. A přece jest toto porovnání jako nebo a dudy!

V nynějším věku netroufá si obyčejný čert ani mezi lid, protože mnozí lidé tak pokročili v čertovském řemesle, že samého čerta přestudovali; za svého mládí, když jsem ještě špačka hrával, objevil se jen

7 Domažlické listy – titulní strana

Ročník I. V Domažlicích dne 21. února 1880. Na ukázkou.

DOMAŽLICKÉ LISTY.

Týdeník pro zábavu a poučení.

„Domažlické Listy“ vycházejí každou sobotu o 3. hodině odpolední o celém archu. Předpáčí se pro Domažlice: na čtvrt roku 1 zl., na půl roku 2 zl.; na celý rok 3 zl. 80 kr.; poštou: čtvrtletně 1 zl. 20 kr., půlletně 2 zl. 40 kr., celoročně 4 zl. 60 kr. Číslo o sobě prodává se za 10 kr. Všecky dopisy redakci i administraci franko. Rukopisy se nevracejí. Inzeráty počítají se co nejlevněji. Redakce a administrace na náměstí čis. 45 v Domažlicích.

Našemu čtenářstvu!

Vzavše na sebe úkol vydávati listy tyto, byli jsme si vědomi obtíží, s jakými nám zápasiti bude; ale májše na zřeteli jen dobrou věc, které prospěti jest upřímnou naší snahou, hotovi jsme přinést obět každou, jen abychom dostáli úkolu svému co nejlépe, totiž: prostředkem zábavy přičiniti ze všech sil k rozšíření osvěty a vzdělání našeho lidu ve vrstvách co možná nejdšších.

Z obsahu tohoto čísla, které klademe do rukou obecnstva, patrné, že pěstovati budeme v listu svém nejprve belletrii všeho druhu, a vedle toho články poučné z oborů nejrozličnějších; obzvláště ale všimati si budeme hospodářství a řemeslnictví, abychom potřebám kraje svého co nejvíce vyhověli; domácí zprávy přimáseti budou chroniku důležitějších udalostí místních i okolních.

Za tou příčinou získali jsme známé a dobré v těch oborech spolupracovníky, a doufáme, že ve snahách těchto od P. T. obecnstva podpory ať hmotné ať mravní v ohledě každém se nám dostane. My zajisté vynasnažíme se, abychom si přízeň všeobecnou co nejrychleji získali, a získanou co nejdříve domítěji udrželi.

I obracíme se obzvláště ke všem přátelům směru tohoto, aby si neobtěžovali vzácné pomoci své nám poskytnouti radou i skutkem, té pevně jsouce naděje, že dobrá naše vůle a svědomitá práce dojdou uznání zaslouženého.

„Domažlické Listy“ vycházejí budou každou sobotu ve 3 hodiny odpoledne o jednom archu formátu tohoto.

Předplatné obnáší:

pro Domažlice:	poštou:
čtvrtletně 1 zl. — kr.	čtvrtletně 1 zl. 20 kr.
půlletně 2 „ — „	půlletně 2 „ 40 „
celoročně 3 „ 80 „	celoročně 4 „ 60 „
do konce března t. r. 46 „	do konce března t. r. 56 „

Do Ameriky čtvrtletně 1 zl. 33 kr.
Jednotlivá čísla po 10 kr.

Zvouce zároveň k hojnému předplacení se, prosíme ct. příznivce, jenž tak učinili *míní*, by nám předplatné v brzkou laskavě zaslali, bychom náklad listu ustanoviti mohli.

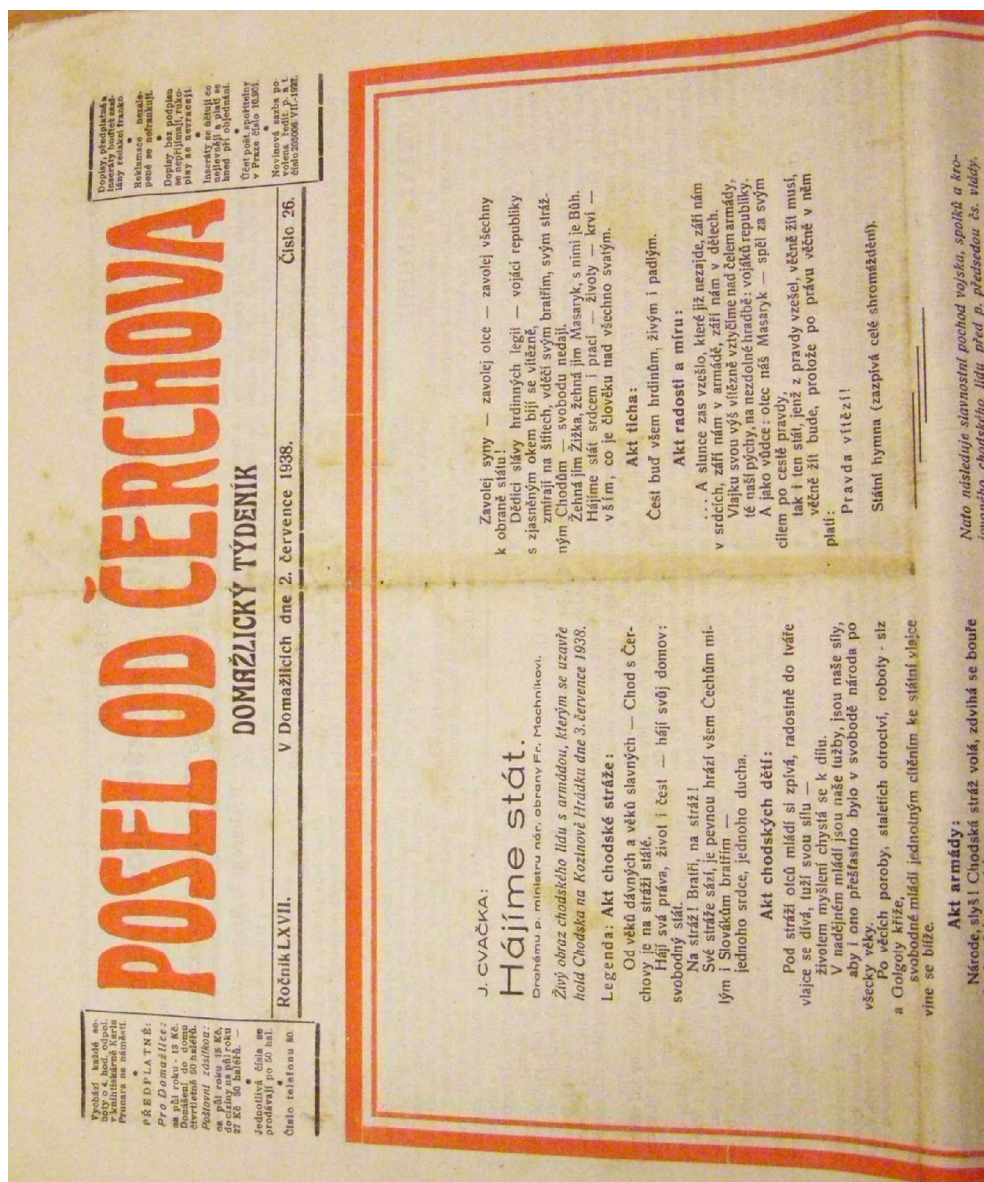
Redakce a administrace „Domažlických Listů“,
náměstí čis. 45.

Domažlické listy. 21. 2. 1880, roč. 1, ukázkové číslo.

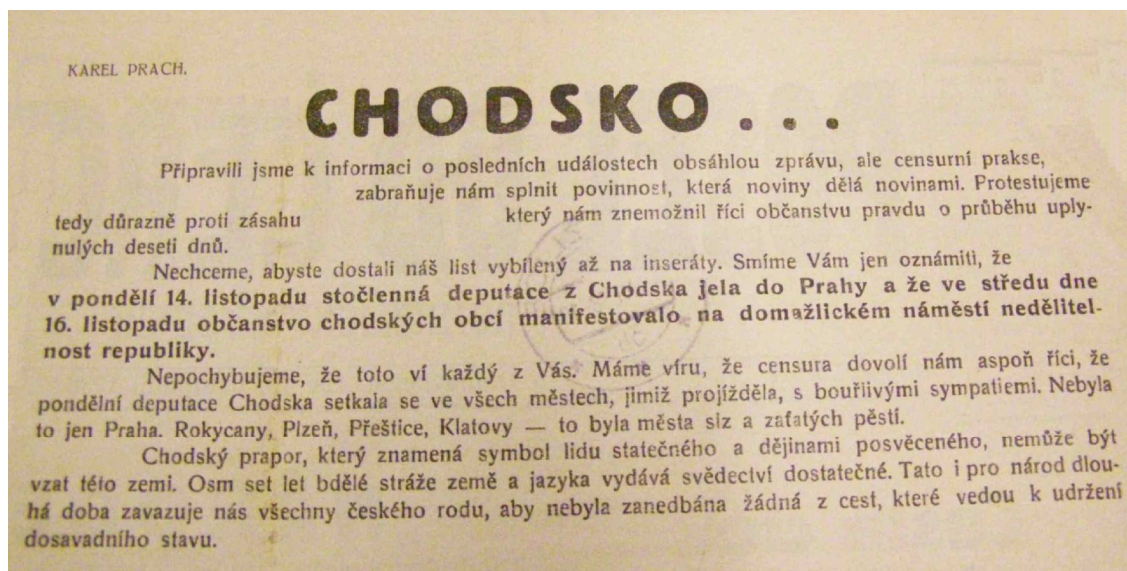
[illegible]

Posel od Čerchova. 2. 7. 1938, roč. 67, č. 26.

Na titulní straně je otištěn scénář dramatického aktu “Hájíme stát” od Jakuba Cvačky (toto číslo se vztahovalo ke slavnostní události Holdu Chodsko československé armády, proto má červenou hlavičku. Obvykle měl Posel od Čerchova hlavičku černou).

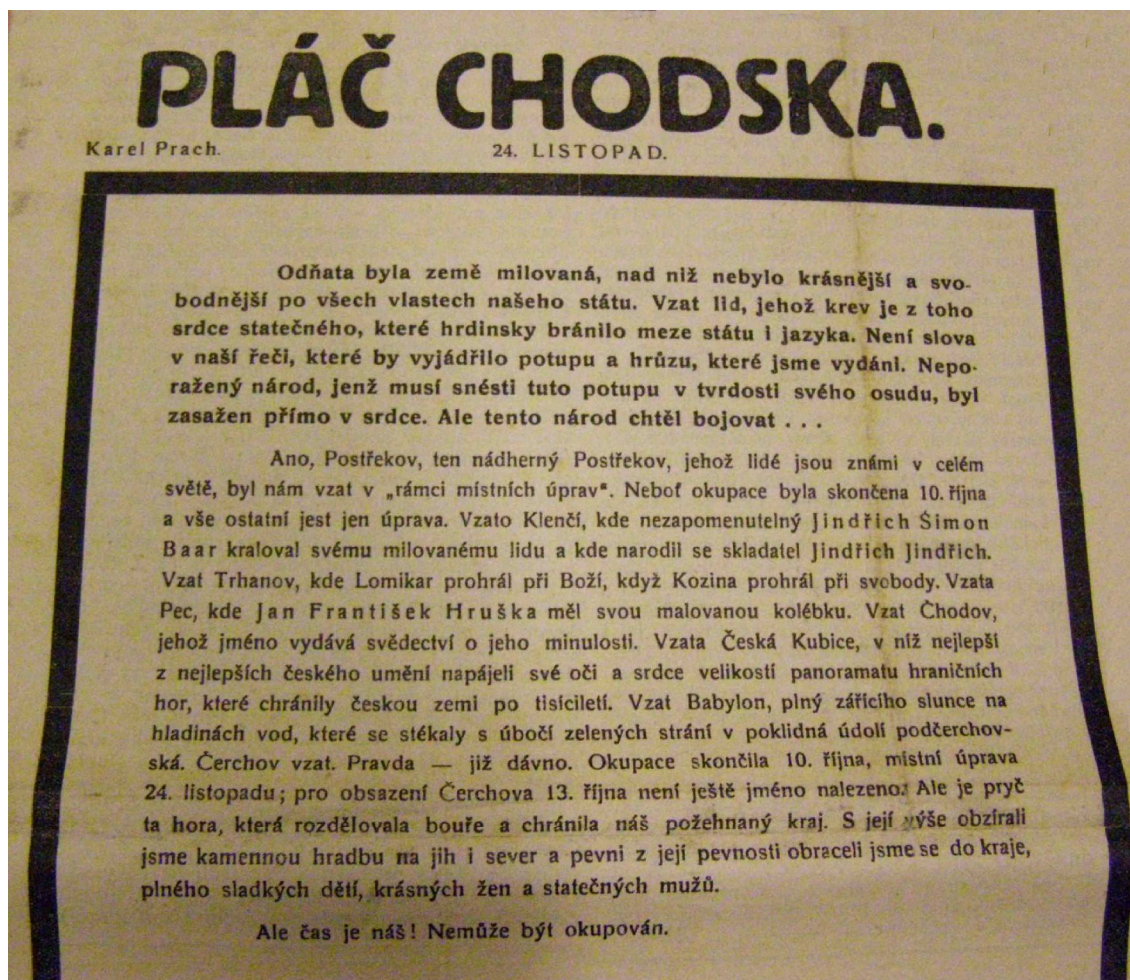

10 Posel od Čerchova - cenzurovaná strana

11 Posel od Čerchova – článek „Pláč Chodská”

Autorem článku byl Karel Prach.

P. T. M. Tauerová
Brno-Král. Pole, Bulharská 8

Ročník XIII

Kdyňská Stráž

Bohmen u Mähren
Čechy a Morava

14. číslo

Ve Kdyňi, dne 13. července 1940.

Jednotlivé číslo
50 hal.

Předplatné v tuzemsku s poštovným: celoročně K 14,—, půlročně K 7,—. — Ceny insertů na požádání. Rukopisy nevracíme. — Odběratelům stává se, kdo podrží dvě na ukazku zaslání čísla a přestává jediné písemnou výpovědí.

Redakce, administrace a expedice ve Kdyňi, Sumavského ul. Vychází třináctidenně v pátek s datem sobotním. Uzavěrka pro rukopisy a objednávky insertů v úterý večer před vyjitím listu. Účty splatny a žalovatelné ve Kdyňi. — Účet p. sp. 87.539.

Karel Havlíček-Borovský: „Žádá moc nezdolá národ vzdělaný, statečný a náležitý — byt se i s celým peklem spolčila“.

O spolupráci česko-německou.

Vladimír Sis:

Ve svém projevu k Českému svazu pro spolupráci s Němci prohlásil státní prezident dr. E. Hácha 5. prosince m. r.: „Dnes již každý uznává, že naše pokojné včlenění do Říše zachránilo nás v době, kdy se po světě provádí všeobecná revise dosavadních posic národů a kdy pro jiné národy je tato revise spojena s obětmi nejtěžšími. Myslénka česko-německé spolupráce nepřestane již nikdy býti našim životním zájmem.“

Životní prostor českého národa je vklíněn do životního prostoru národa německého. Musíme tudíž všichni pochopiti, a jak nás o tom stále poučuje pan státní prezident,

Český národ porozuměl dějinnému příkazu.

Mohutné kroky dějinného vývoje, jimiž se mění tvářnost Evropy a starého světa, zahlazují hranice někdejších liberalisticko-kapitalistických států a ve vítězném postupu říšské branné moci boří všechny překážky sociálního pokroku a rozvoje. Velkoněmecká říše se stává uskutečňovatelem nového řádu, jehož ideologickým nositelem je německý národní socialismus za geniálního vůdcovství Adolfa Hitlera. Tak se rodí nový společenský řád příští Evropy, vystupující dnes už viditelně na troskách politiky západu a ukázkými sobeckými zájmy několika rodinných plutokratických klik.

Krajovou součinnosti k hospodářskému pokroku.

Hospodářské obtíže, způsobené špatnou dřívější správou našeho kraje, nebude nikdo

13 Staňkovsko – titulní strana.

48. číslo. Ve Staňkově dne 3. prosince 1938. XIII. ročník.

P. I. Obecní úřad Vráňov, p. Staňkov.

STAŇKOVSKO

BUĎME SVORNÍ.

Nepolitický, nezávislý týdeník.

Vychází každou sobotu. — Předplatné: ročně poštou 29.— Kč, půlletně poštou 14.50 Kč. — Redakce a administrace v Staňkově. — Rukopisy se nevracují. — Kdo ponechá si dvě čísla, stává se odběratelem. — Poštovní úřad Staňkovský číslo 210.627. — Telefon k použití číslo 1. — Novinová sazba povolena řed. pošt. a tel. v Praze, č. 131.619-IIIa 1937. — Dohledací poštovní úřad Staňkov. — Majitelka a vydavatelka Marie Závorková. Odpovědný redaktor Josef Žák v Staňkově. Tiskárna—Závorka—Staňkov.

Dr. Emil Hácha prezidentem republiky.

Národní shromáždění provedlo ve čtvrtek dne 30. listopadu 1938 volbu nového prezidenta republiky. Byl jím zvolen jediný kandidát, vynikající právník a prezident Nejvyššího správního soudu, JUDr. Emil Hácha. Obdržel 272 hlasy ze 312 platných hlasů. — Celý národ, který prošel osudovými okamžiky, s hlubokým pohnutím a vřelými nadějemi vítá nového svého prezidenta. — S oddaností a věrností vzhlíží lid celého státu k novému představiteli bratrské vzájemnosti a spolupráce a přeje mu, aby šťastně vedl osudy národa Čechů, Slováků a Rusínů.

Ruku na srdce.

Stel.

Žijící tělo republiky leží před námi. Urvané údy národního života chvějí se v úzkostech o budoucnost... Tragedii národa tak všestranně vypřelého nelze vyjádřit slovy.

Krásná budova, tolik v celém světě obdivovaná a záviděná, shroutila se až do přízemku. — Či vinou? Vinou jen architektů? Nebo vinou přílišného zatížení balastem všeho druhu? — Zdá se spíše, že vinou společnou.

Základy krásné budovy nevydržely „jízdnímu“ tolika neštěstí, od protekce až po korupci, ve všech poschodích, až ke komínům. Ale když obyvatelé byli zvenku upozorněni důtklivě na výkvy budovy, bylo na ně z oken plivnuto. Jednou to udělala ta, podruhé ona partaj.

Kde nebylo rady, nebylo ani pomoci — dům se zhroutil a z jeho trosk byl vytažen zmrzačený život pokorných a zděšených obyvatel. V bolestném a zoufalém údivu hledí na sebe obyvatelé domu. — Sotva zvržené prach stavby popřál jim pohlednouti se a spatřiti hrůzu otřesu, mohli všichni rázem pochopiti chyby konstrukce, ale také — domovní řád a soužití...

Státi v sychravém podzimu před zhroutěnou stavbou v hádce o chybách architektů, o nedostatcích a vadách stavebního materiálu, o chybách a vině nájemníků, v dnešní době, je asi totéž jako přelévati benzin nad rozžhavenou plotnou.

Paběrkovat v začouzených troskách s myšlenkou na přestavbu zříceniny, je asi totéž, jako jezdit s kravským potahem na autostradě.

Vytahování špinavého prádla a mávati jím druhému před nose, ať již z důvodů osobních nebo pro „zlepšení“ poměrů, je nehygienické špinění okolí a šíření nové epidemie.

Důkladné a energické odstranění trosk, vyčištění, vymetení a provětrání koutů, aby mohly býti vybetonovány základy — to je cesta vpřed a jediný předpoklad k stavbě nové, třeba menší, ale pevné budovy. Výběr architektů a dobrého materiálu, to je zárukou trvanlivosti nové budovy. Domovní řád do nové budovy, jasný, srozumitelný, ale nekompromisní, ať je libivý nebo nelibivý — to je jediný prostředek, jak uchovati budovu čistou a prostou eskamotérství.

Jdeme do budoucnosti nové a tvrdé. S nadějí a vůlí, které všichni musíme rozumnět, bez zbytečných řečí a psaní. Kola osudu nepřejela jen přes tělo našeho státu, aby se zastavila. Jsou v pohybu. Dějiny netvoří již doba století. Doba dnešní je rychlejší a k ní uprají se naše naděje — neboť z přesycení dostávají se potíže a komplikace. Jdeme do budoucnosti krvavě poučení. Amputování na celém těle, varujeme se jen srůstu v pahýl.

Věrne v sebe a zatracujeme kolektivní „bezpečnost“, které se rády mění v kolektivní zradu. Ani již více nepřivázejme a nevyvázejme ideologie různých typů, to se ani hospodářsky, ani národně a kulturně nevyplácí.

Poměry nelze na tvrdo změnit jen režimem, jako nelze změnit národ přes noc, když je toho náhle třeba. Kde již nelze změnit a povzbudit myšlenky starých — věnujme se mladé generaci, kterou musíme svést do jednotného a bezvýhradného proudu státní a národní jednoty a síly.

Cesta k tomuto cíli je jen v soustavné a cílevědomé výchově a to v rukou lidí nesvářivých, různými ideologiemi a starou dobou nezátížených.

Ruku na srdce, mluvíme-li o minulosti. Rozum a vůli do hrsti s pohlédem do budoucnosti.

Staňkov-Domažlice

Náš kraj, vyspělý hospodářsky i politicky, který čelil jazykovým náporům v bývalém okresu týnskému, stal se součástí okresu domažlického. Zdaleka nenahradíme Domažlicům těžkou ztrátu Chodska, to sami dobře víme — ale lepší náhrada částečná, než škoda úplná. Také jsme ještě nikde neslyšeli, že by byli domažličtí projevíli radost o připojení našeho kraje k jejich panství. Nevadí! můžeme říci i my, kteří pomáhali vzrůstu města H. Týna, a budeme taktéž činiti Domažlicům, že bychom byli raději úřady viděli u nás. — Domažlice získávají přece jenom staňkovským krajem nové obchodní přátele, kteří po úpravě železničních styků budou stále přibývat a přinášeti městu novou a vydatnou podporu. A toho si naše okresní město musí být vědomo a snažit se o nejúžší spojení s lidem, který léta pomáhal růsti německému centru bývalého svého okresu a že dneska, i když se bude tak dít ve staroslavné metropoli Chodska, nesmí tato vychovávat svůj lid v řevnivosti a ve škodném zápolení o vývoj obou měst na úkor druhého. Jsou města sousedící, že nepřála jedno druhému lépe obarvenou plochu kostelní věže. Takové řevnivosti vystupňované až v nenávisť — se v našem případě nevyskytnou. Bylo by hříchem odpírati Staňkovu jeho nebývalou snahu a činnost, již za posledních pár let projevil. Staňkov se stal střediskem svého velkého okolí, stal se mostem, po němž nacházely cestu lepší časy pro celý kraj. Ten most nesmí být nyní odbourán a postaven přes naše hlavy jinam. Proto chce Staňkov úřady, proto skončil letý boj o sloučení, aby prospěl svému lidu, svýmizájmy a celým životem spjatým a aby splněno bylo přání nás všech. Ocítáme se v nových hranicích okresu, vešli jsme do svazku nejtradičtější-

14 Bischofteinitz-Staaber Bezirks Nachrichten – titulní strana

Toto číslo bylo věnováno otevření místní železnice ze Staňkova do Poběžovic.

Nr. 52. Bischofteinitz, Samstag, den 4. August 1900. XII. Jahrg.

Bischofteinitz-Staaber Bezirks-Nachrichten

Localanzeiger für die Städte Bischofteinitz, Staab, Dobruan, Kürshan, Ronsperg und Hoslau nebst Umgebung.

Gegründet im October 1888 als „Bischofteinitz-Bezirksblatt“.

Das Abonnement kann von jeder Nummer an beginnen und beträgt vierteljährlich sammt Zustellung im Orte 2 K., für Österreich-Ungarn per Post vierteljährlich 2 50 K., halbjährlich 4 40 K., ganzjährig 8 80 K. Für Deutschland werden 20 h. für den Zeitungsboten 40 h. Mehrporto berechnet. Einzelne Nummer 20 h. Abonnements nimmt die Verwaltung, Büchergasse 24, sowie jede Post entgegen.

Ersteilung jeden Samstag.

Beilage: Staab, Dobruan, Kürshan, Ronsperg, Hoslau.

Inserate werden mit 6 h. für die fünfzehntägige Zeitungszeit berechnet; bei längerem Erscheinen hoher Rabatt. — Geeignete Beiträge werden gratis aufgenommen, ungenutzte Beiträge jedoch nicht berücksichtigt und Remittente nicht retourniert. Eingelieferte Beiträge werden mit 20 h. berechnet. Gewähr wird keine Verantwortung übernommen. — Inserate anhängigen Inhalts haben keine Befreiung.

Zum 5. August 1900.

Ein Jubelruf durchbraust das schöne Nabbusathal und jedes Herz schlägt höher!

Die ob ihres Guteschicklichkeit die auch das Herz der Alten und der Jungen erfreut, die auch die Jugend der Zukunft begeht einen Festtag in heller Freude, in glänzender Gegenwart in der Voraussicht einer nahen, besseren Zukunft.

Ihrer aller Herzenswunsch ist nun in Erfüllung gegangen! Geöffnet ist das herrliche Nabbusathal mit seinen unvergleichlichen Naturschönheiten und mit seiner rastlos und eifrig schaffenden Bevölkerung dem großen Weltverkehr!

Der Pfiff der Locomotive des ersten Zuges, der heute das Nabbusathal durchheilt, ist ein Ruf zu neuem Werden, ist der Vorläufer eines großartigen wirtschaftlichen Aufschwunges. Das ganze Thal hofft durch die Localbahn erst recht aufzuleben, da es industriell fast zurückgeblieben ist.

Gefallen sind die Schranken, welche das Nabbusathal vom übrigen Lande abschlossen und vor uns, geöffnet dem breiten Fremdenstrom, liegt das liebliche Thal im hellen Lichte, jedem zugänglich und jedem das Herz erwärmend, der inmitten der Pracht, die hier Mutter Natur entfaltet, froh aufathmet.

Unser sehnlichster Wunsch ist der Ausbau der Localbahn bis Eisen-dorf, damit wir Anschluss haben an Weiden und damit die Bahn eine Hauptlinie werde. Das Hauptbestreben der maßgebenden Factoren muß es nun sein, den Ausbau bald durchzuführen, damit den Böhmerwaldlern mehr Gelegenheit geboten werde, ihre rationelle Mindviehzucht, ihre Bodenbeschaffenheit mehr auszunützen und das sich Industrien bilden können, um die Gesellschaft aus ihrer niederen Ansicht zu erlösen.

Möge die Localbahn, die ein unvergängliches Denkmal echter Fortschrittsliebe, überzeugter Opferwilligkeit und edlen Gemeinfinnes ist, alle Erwartungen, die an sie geknüpft werden, reichlich erfüllend, dem Nabbusathal und seinen Bewohnern zum Segen gereichen allzeit und immerdar!

Bischofteinitz, am 3. August 1900.

Jakob Rhyner.

9. Jahrgang.

Bischofteinitz, Donnerstag, den 13. Juli 1939.

Nummer 28.

Bischofteinitzer Zeitung

Eigentümer, Herausgeber,
Drucker und für den ge-
samten Inhalt, f. Angelegen-
heiten und die Verwaltung ver-
antwortl. Ludwig Schöller,
Bischofteinitz, Hermann-
Göring-Str. - Tel. Nr. 1.
Verz. güt. Angelegenheiten Nr. 1
D. A. 2. Vgl. 39. 380.

**Ersteinst. jed. Donnerstag
nachmittags.**

Redaktionschluss
Bischofteinitz 2 Uhr nachmitt.
Bezugspreis vierteljährl.
für den Ort 1.20 RM., für
das Reichsgebiet 1.50 RM.,
für alles Ausland 2 RM.

Endetendentes Wochenblatt für d. Kreis Bischofteinitz, angeschlossen des Landrats Bischofteinitz.

Neues aus aller Welt.

Berlin. Der Führer hat seinen bisherigen Ad-
jutanten der Kriegsmarine, Korvettenkapitän Albrecht,
zu seinem persönlichen Adjutanten ernannt.

Berlin. Bulgariens Ministerpräsident und Außen-
minister Stojewitsch hat nach seinem dreitägigen
Staatsbesuch am Freitag nachmittags die Reichshaupt-
stadt im Sonderzug wieder verlassen. Reichsaußen-
minister von Ribbentrop gab dem bulgarischen Staats-
mann das Geleit zum Einhalter Bahnhof, auf dem sich
wieder viele führende Männer des Dritten Reiches zur
Verabschiedung eingefunden hatten. Die Ansprachen,
die anlässlich des Besuchs geführt wurden, boten Ge-
legenheit, die allgemeine Lage ebenso wie alle die
deutsch-bulgarischen Beziehungen betreffenden Fragen
zu erörtern. Die Unterredungen waren von den persö-
nlichen Wünschen der alten Freundschaft getragen, die

Eger. Anlässlich der Eröffnung der Suboten-
deutschen Wehrungsübungen wurden seitens der Stadt Eger
und der Festungsleitung an den Führer und Reichs-
minister Dr. Göring's Wehrungsübungen gesandt.

Berlin. Nachdem erst vor wenigen Tagen ein
Verkaufslager der Wehrer Wagonabstell einen Höhen-
verlauf in seiner Klasse aufgestellt hatte, konnte die
deutsche Luftfahrt wiederum einen neuen Erfolg er-
zielen. Der Gespilot der Wehrer-Motoren-Werke,
Hermann Hg., startete am Freitag nachmittags in Weh-
lingen mit einer Me 108 „Lafun“ mit Wehrer-Motor
zu einem Höhenverlauf und erreichte hierbei eine
Höhe von 9126 Metern.

Marienbad. Die Wehrer-Partei vom
30. Juni weist einen Besuch von 6898 Parteimit-
gliedern mit 9062 Personen aus. Am 30. Juni 1938 betrug
die Parteizahl 1724. Parteien mit 2318 Personen.
Im großen Konjunkturjahr 1929 waren bis zum 30.

Amtsblatt

Der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft
Bischkestein.

Jahrgang 1958.

33. Sitzung, den 28. Oktober 1938.

Fig. 1.

Dem neuen Amtsblatt
der Sudetendeutschen Bezirkshauptmannschaft Bischofteinitz zum Geleit.

Die Bezirkshauptmannschaft Wilkshofen, die sich mit Eick eine Substanzloske Beförderung nennt, gibt an, dass die erste Nummer ihres neuen Zeitblattes heraus-
Das Amtsblatt soll die Gemeindevorstellungen des Bezirkes auf einen vereinheitlichten Weg von wichtigen Größen und Anordnungen vertheilen. Die Bezirkshauptmann-
schaft soll durch Kreisvertheilungen in der Lage sein, den ihr unterstellten Dienststellen und Behörden unmittelbare Befehle zu erteilen.

Wichtigkeit soll aber durch die Art der Mittheilung in einem amtlichen Blatt, das als Zeit einer öffentlichen Zeitung erscheint, jeder getheilteste Vollgenosse der öffentlichen Meinung zu erreichen. Das Amtsblatt soll also auch dazu dienen, wichtige Angelegenheiten der Verwaltung zu unterrichten. In diesen beiden Richtungen muß aber das neue Amtsblatt der Eisenbahnzeitung die Vorsehrten haben, sich auch selbst von dem genannten Zweck der Anbahnung der öffentlichen Meinung zu trennen. In diesen beiden Richtungen muß aber das neue Amtsblatt der Eisenbahnzeitung die Vorsehrten haben, sich auch selbst von dem genannten Zweck der Anbahnung der öffentlichen Meinung zu trennen.

reg. Dr. Biring, Regierungsrat, m. b. B. b. B. b.

122115 1128

Befanntmachung der Betriebshauptmannschaft.

Veriift: Gefchäftsftunden der Bezirkshauptmannſchaft Wiſchoftelnig für den Parteienverlebr.

Die außerordentlich große Veranbarung der Bezirkskassenmündigkeit bringt dazu, für den Parteienverfehr bestimmte Geschäftsstellen einzurichten. Es find hiesig folgende Geschäftsstellen festgelegt worden: Sekretariat, Postamt, Freitag von 8—12 Uhr. Ausgedacht bietet der Geschäftsstellen im allgemeinen ein Parteienverfehr auf. Die Parteien Bürgermeifter und alle bürgerlichen Kollegen, die aus beruflichen Gründen bei der Bezirkskassenmündigkeit vorzuziehen wollen, werden dringend erucht, diese Geschäftsstellen, bei der Parteienverfehr genau einzufinden, da für sonst nicht damit rechnen können, daß eine Vorprache beim Amt möglich ist. Für Prachen, die auf Grund einer ausfchließlichen Ladung oder einer Vereinarbeitung erfolgen, find von dieser Vereinarbeitung auszufchließen.

Verzeichn.

Betrifft: Steuergebühren.

Durch die Grösst des Führers ist es gelungen, Subtendentschland noch längere Jahre schwerer Bedrückung und blutigen Kampfes zu befreien und in das Grosseliche Reich hereinzuführen. — Es muß nunmehr mit allen Kräften an die Kulturarbeit gegangen werden. Damit der öffentlichen Verwaltung die religiöse Kultur zur Verfügung steht, muß alle unternehmende Volkselement auf ihren Eifer, Geduld und Fleissgeopferungen, noch besser Göttern auf ihren Eifer, Geduld und Fleissgeopferungen, noch besser Göttern

1. Verordnung
über die Anwendung des Strafrechts aus Anlaß der
Besetzung indendentlicher Gebiete

from 30. Cent. 1938

Dem Eisenwerkzeugen mit dem Reichsminister der Justiz wird beordnet:

§ 1. **Rechtliches Staatsrecht im belebten Gebiet.**

(1) Das allgemeine deutsche Strafrecht gilt für die Tat einer Person, die am 30. September 1938 die deutsche Staatsangehörigkeit verlor, auch dann, wenn die Person während der Tat im Ausland war.

(2) Das allgemeine deutsche Strafrecht gilt für die in diesem Gebiet begangenen Tat in dem von der deutschen Wehrmacht besetzten Gebiet.

den anderer Personen bahn, wenn ich die Auslegung
s) gegen das Deutsche Reich.

a) gegen das Landgeheim
b) gegen die deutsche Wehrmacht, ihre Angehörigen oder ihr Verhalte-
niss
c) oder gegen eine auf Anordnung des Führers und Reichskanzlers eingesetzte
Verfährliche oder ihre Angehörigen.

2. Deutsches Militärstrafrecht im besetzten Gebiet.

Das Militärstrafgesetzbuch gilt auch für die Personen, die sich in irgendeinem Dienst- oder Vertragsverhältnis bei den für die Besetzung bestimmten Teilen der Armee befinden, aber sich sonst bei ihr aufhalten oder ihr folgen.

Verordnung des Reichspräsidenten vom 27. März 1933

§ 3. Erweiterte Zuständigkeit der Bez.

(1) Der Willkürgerichtshof
1. die Personen des § 2.

1. die Versionen des § 2,
2. bis auf weiteres andere Versionen

a) wegen der im § 1 Abs. 2 b bezeichneten Kosten,

... in the ...

17 The Blue Star – titulní strana

THE BLUE STAR

THIRD BATTALION

317 TH INFANTRY

LT. „DOC“ IDEUS

NOTES OF AN OBSERVER

VOLUME I NUMBER 5

SATURDAY 10. November 1945

NEW HOME
OF THE BLUE STAR
STANKOV

Trying to obtain an interview with Lt. IDEUS over the weekend was something of a hard job for our reporter. But at long last after stalking the Doc all day Saturday and Sunday morning, we found him packing his baggage, readying himself for the call which would mean that he is on his way. Answering the questions of our inquisitive reporter it was found that Lt IDEUS has signed to remain in the army for another year and a half. On Monday the message arrived and „Doc“ was off for home on his well earned furlough. The Doc hails from Goliad, a small town deep in the heart of Texas. Lt. IDEUS has a total of 81 points, but being a member of the medical administration corps he was

18 Zemědělský zpravodaj Horšovskotýnska – titulní strana

Zemědělský zpravodaj

H O R Š O V S K O T Ý N S K A

Ročník I.

Horšovský Týn 11. září 1950.

Číslo 13.

Vše pro zdar Fučíkových oslav v Chotiměři!

Všichni zemědělci v neděli dne 17. září 1950 do Chotiměře!

V neděli dne 17. září 1950 bude v Chotiměři odhalena pamětní deska na domě, ve kterém na konci třicátých let Julius Fučík žil. — Stane se tak způsobem manifestačním. Slavnosti, které pořádá ČSM, se zúčastní představitelé kraje, okresu, i zástupce vlády. — Na slavnostech bude manifestačně přijat program ČSM na podzimní a zimní měsíce. — Program obstarají mládežnické soubory z celého kraje a vojenská hudba.

Nebude samostatný hospodář — ale bude mít blahobyt!

Vy jste, maminko, zažila jenom dřinu. Tož nemějte strachu před JZD. — Dne 8. září 1950 měla se konati v Puclicích beseda se ženami o mezinárodní situaci. Mělo se mluvit i o Korei — právě v Puclicích, které dobře vědí, co dovede fašismus. Ale referentka přijela do obce nějak pozdě a zastihla v úřadovně předsedy MNV několik soudruhů, kteří živě diskutovali o JZD. To by nebylo nic divného. Divné ale je to, že přítomná soudružka, které Němci-fašisti popravili muže, projevila v diskusi tento názor: „Copak já... ale co by mi řekla bába, kdybych vstoupila do JZD. Ona říká: co jsme se na tom s tátou nadřeli a teď by náš malej neměl nic“. Tak, to jsme od Vás, maminko, opravdu nečekali. Váš malý synek nebude už třeba samostatný hospodář — to ne. Ale bude — socialista. A ten budoucí svět už nebude vraždit nevinné lidi, jako zavraždil Vašeho muže. Váš synek nečeká až mu předáte statek, jeho opatří nový socialistický stát. Jen si to rozmyslete. To Němci byli pyšní na to, co oni. A kam to došli.

My teď i s Vámi máme jen jednu starost: už nikdy více druhé Lidice, ani druhé Puclice. A proto děláme ta JZD.

„Vidiš, Pepíku, napřed jsem do toho nechtěl jít a teď se mi to docela líbí...“

Řekl před několika dny újezdnímu tajemníkovi s. Martin Vavřík, předseda JZD v Otově. A skutečně, je to i vidět, že v Otově pracují všichni s chutí. Mají tam JZD 2 měsíce, ale již mají všechny podzimní práce dobře družstevnický připraveny i s hospodářsko-technickou úpravou půdy.

Také v Hostouni je JZD.

Ale stále to tam jaksi nejde. Nedivíme se. Po obci šíří někteří zemědělci divné řeči. „Dali nám půdu, teď nám ji berou. Jak k tomu přijdu já, že se mně pole budou měnit, nepřistoupím-li k hospodářsko-technické úpravě půdy. Já přece...“ Ano, Vy nikterak, Františku Černý, nechcete s těmi ostatními. Nechce s nimi ani Josef Pivoňka. Vy, oba, jste letos splnili, i když loni to s Vaší dodávkou vepřového nebylo valné. Letos však svými řečmi škodíte myšlence JZD. Vám záleží ne na celku, ale pouze na sobě samých. Ti Vaši sousedi Vám to tak upřímně neřeknou. Oni se bojí mít s Vámi nedorozumění. My Vám to zde říkáme upřímně: Kdo není s námi, jde proti nám. A chce válku — chce nesváry, chce pěstovat sobectví. Tak jako Vy.

V Horšovském Týně byli až do nedávna nějak líknaví.

I v tom JZD. Někteří příslušníci JZD raději vozili z nádraží uhlí pro domácnosti, než by pracovali na poli. Teď už to, bohudíky, přešlo. V pondělí dne 11. září 1950 se budou v Horšovském Týně slavnostně předávat mapy s provedenou hospodářsko-technickou úpravou půdy a vyjede se slavnostně do pole k rozorávání mezí. Tak vidíte. To musí všichni — ne jednotlivci — a potom půjde všechno.

Nemněvíce bývaly vždy na konci...

Poslední. V dodávkách, výkupu. Ale teď uznali zemědělci, že už to tak dál nejde. A dnes? Zemědělci z býv. Volyně Jaroslav Kocek a Vincenc Strnad vedou nemněvícké JZD. Po polích již se honí traktory a jeden 24 hektarový hon je již připraven. Nemněvíce nebudou již poslední.

